

**UCHWAŁA NR XXXVIII/318/2014
RADY GMINY WIELGIE**

z dnia 20 marca 2014 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 594, zm. poz. 645.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wielgie.

§ 3. Traci moc uchwała Nr IX/51/2003 Rady Gminy Wielgie z dnia 16 października 2003 r. w sprawie programu rozwoju gospodarczego Gminy Wielgie.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Gminy Wielgie.

Przewodniczący Rady Gminy

Halina Sztyпка

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXXVIII/318/2014
Rady Gminy Wielgie
z dnia 20 marca 2014 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELGIE

NA LATA 2014-2020



2014

Niniejsze opracowanie zostało wykonane przez:



**ul. Podmurna 65/1
87-100 TORUŃ**

Spis treści

I WSTĘP	4
I.1. PRZESŁANKI UZASADNIAJĄCE OPRACOWANIE STRATEGII	4
I.2. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII	4
I.3. PROCES BUDOWY STRATEGII	5
II DIAGNOZA STANU OBECNEGO	6
II.1. POŁOŻENIE, ZASOBY I ŚRODOWISKO	6
II.1.1. Położenie i podział administracyjny	6
II.1.2. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne	7
II.1.3. Dziedzictwo kulturowe i tradycje kulturowe	8
II.2. SFERA SPOŁECZNA	9
II.2.1. Stan i struktura ludności	9
II.2.2. Wykształcenie	11
II.2.3. Ruch naturalny	12
II.2.4. Migracje	12
II.3. SFERA GOSPODARCZA	13
II.3.1. Rynek pracy i bezrobocie	13
II.3.2. Charakterystyka podmiotów gospodarczych	15
II.3.3. Przedsiębiorczość mieszkańców	17
II.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	17
II.4.1. Edukacja	17
II.4.2. Sport i rekreacja	19
II.4.3. Turystyka	20
II.4.4. Kultura	21
II.4.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	22
II.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	25
II.5.1. Transport i komunikacja	25
II.5.2. Gospodarka wodno-kanalizacyjna	27
II.5.3. Gospodarka odpadami	29
II.5.4. Gospodarka elektroenergetyczna	29
II.5.5. Telekomunikacja	30
II.6. PORÓWNANIE WSKAŹNIKÓW	30
II.7. ZASOBY FINANSOWE GMINY	33
III WYNIKI BADAŃ KONSULTACYJNYCH	36
IV ANALIZA SWOT	41
V WIZJA ROZWOJU GMINY	46
VI PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU	48
VI.1. PRIORYTET - INFRASTRUKTURA	50
VI.2. PRIORYTET – NOWOCZESNE ROLNICTWO I KONKURENCYJNE PRZETWÓRSTWO	51

VI.3. PRIORYTET – GOSPODARKA I RYNEK PRACY	52
VI.4. PRIORYTET - PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	53
VI.5. PRIORYTET – SPOŁECZEŃSTWO	54
VII SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	56
VIII WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII.....	62
IX KONSULTACJE SPOŁECZNE STRATEGII.....	68
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	69

I Wstęp

I.1. Przesłanki uzasadniające opracowanie Strategii

Funkcjonowanie i rozwój Gminy Wielgie w ostatnim dziesięcioleciu oparte były na trzech zasadniczych dokumentach planistycznych tj. Programie Rozwoju Gospodarczego Gminy Wielgie, przyjętym Uchwałą Nr IX/51/2003 Rady Gminy Wielgie z dnia 16 października 2003r., Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Wielgie na lata 2007-2013, przyjętym Uchwałą Nr XVII/109/2008 Rady gminy Wielgie z dnia 29 lutego 2008 roku oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wielgie, przyjętego Uchwałą Nr II/26/2002 Rady Gminy Wielgie z dnia 30 grudnia 2002 r.

Wyżej wymienione dokumenty spełniły swoją rolę, wyczerpane zostały ich treści merytoryczne, a w przypadku PRGGW i PRLGW, dobiegają końca formalne okresy ich obowiązywania, na jakie zostały przyjęte. Zakres działań i projektów, przewidzianych w tych dokumentach, został zrealizowany w ok. 90%. Szczególnie intensywnie działania i projekty realizowane były w latach 2007-2013. Rada Gminy Wielgie uchwałą Nr XXXVII/245/10 z dnia 26 lutego 2010 r. zdecydowała o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielgie. Prace nad projektem nowego „Studium” są aktualnie w toku.

Powyższy stan jest formalną przesłanką wewnętrzną uzasadniającą podjęcie prac nad strategią rozwoju gminy Wielgie. Opracowanie strategii rozwoju gminy nie jest wymogiem ustawowym, jednak wynika z konieczności średniookresowego, uporządkowanego, wskazania kierunków rozwoju. Ponadto Strategia ułatwia późniejszy proces pozyskiwania środków zewnętrznych, niezbędnych na realizację zaplanowanych działań i projektów, w szczególności środków UE.

Przesłanki zewnętrzne to długookresowe i średniookresowe nowe strategiczne dokumenty krajowe oraz programowe Unii Europejskiej na perspektywę 2014-2020 oraz nowa strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020.

Główną przesłanką merytoryczną jest określenie kierunków rozwoju gminy, uwzględniających osiągnięty, aktualny stan, a przede wszystkim potrzeby i aspiracje mieszkańców gminy na kilka najbliższych lat.

I.2. Podstawowe założenia Strategii

Strategia powinna uwzględniać poniższe uwarunkowania i być opracowana w oparciu o następujące założenia:

- odnosić się do krajowego systemu prawnego, szczególnie z zakresu planowania strategicznego i przestrzennego;
- odnosić się do dokumentów planowania strategicznego i przestrzennego samorządu województwa kujawsko-pomorskiego, w szczególności do strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 i planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego;
- odnosić się do dokumentów programowych Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
- diagnozę sytuacji społecznej i gospodarczej gminy;
- zidentyfikować problemy warunkujące dalszy rozwój gminy Wielgie;
- określić wyzwania lokalnej polityki rozwoju;
- zidentyfikować wizję rozwoju gminy Wielgie;
- zdefiniować misję gminy Wielgie;
- określić cele rozwoju gminy;
- wskazać priorytety i działania.

Strategia zostanie uszczegółowiona w formie lokalnego planu rozwoju gminy Wielgie na lata 2014-2020, odnośnie zadań inwestycyjnych oraz program rozwiązywania problemów społecznych w sferze społecznej. Dokument ten będzie zawierał wszystkie, możliwe do zidentyfikowania działania i projekty na lata 2014-2020, które uzyskają akceptację społeczną, jako niezbędne dla mieszkańców, funkcjonowania i rozwoju gminy.

I.3. Proces budowy strategii

- 1) Uchwała Rady Gminy Wielgie (rozpoczęcie prac nad strategią);
- 2) Powołanie zespołu ds. opracowania strategii;
- 3) Wyłonienie podmiotu zewnętrznego do opracowania projektu strategii;
- 4) Przygotowanie założeń opracowania strategii;
- 5) Prace nad projektem strategii;
- 6) Konferencja otwierająca prace nad projektem strategii – konsultacje społeczne;
- 7) Tematyczne zespoły robocze (stosownie do potrzeb);
- 8) Projekt strategii;
- 9) Konsultacje społeczne projektu strategii;

- 10) Ocena ex-ante projektu strategii;
- 11) Opracowanie oceny oddziaływania na środowisko realizacji strategii rozwoju gminy;
- 12) Prace nad projektem strategii w komisjach Rady Gminy Wielgie;
- 13) Przyjęcie strategii przez Radę Gminy Wielgie.

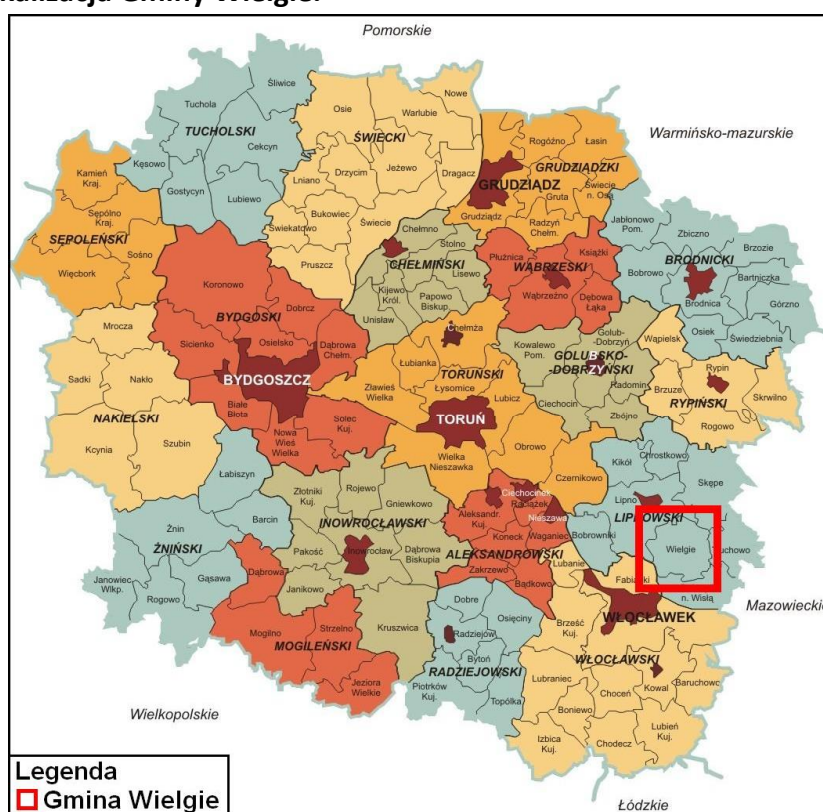
II Diagnoza stanu obecnego

II.1. Położenie, zasoby i środowisko

II.1.1. Położenie i podział administracyjny

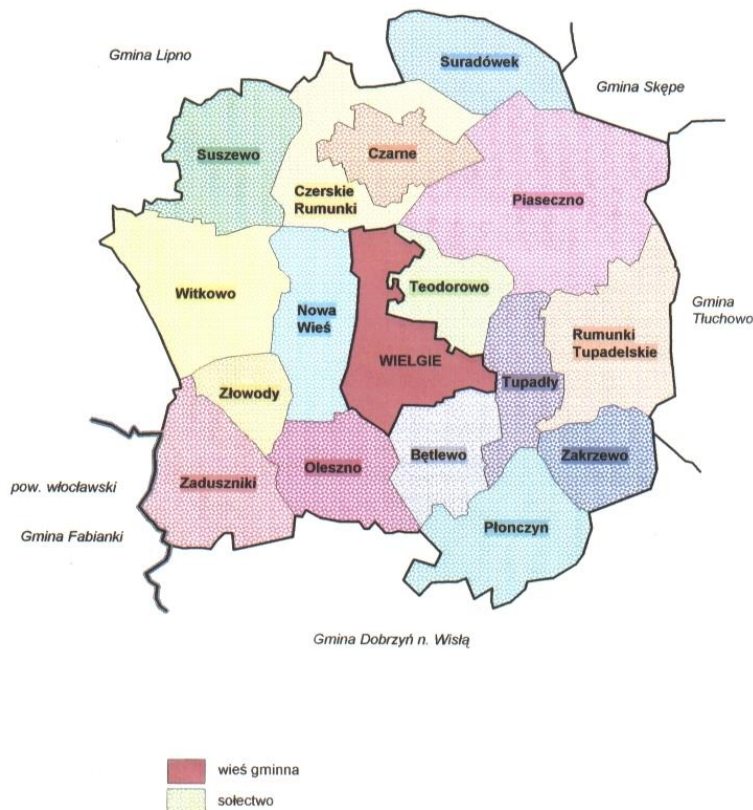
Gmina Wielgie to gmina położona w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie lipnowskim. Gmina sąsiaduje od północy z gminami: Lipno oraz Skępe, od wschodu z gminą Tłuchowo, od południa z gminą Dobrzyń nad Wisłą, natomiast od zachodu z gminą Fabianki. Do 1954 roku Gmina Wielgie istniała pod nazwą Gmina Czarne. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie wrocławskim.

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Wielgie.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Gmina Wielgie jest jedną z 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego i jedną z 92 gmin typu wiejskiego w całym województwie. Powierzchnia gminy Wielgie wynosi 134 km², stanowiąc tym samym 13,18% powierzchni całego powiatu lipnowskiego wynoszącej 1015,6 km². Biorąc pod uwagę strukturę osadniczą gminy, składa się ona z wsi gminnej Wielgie oraz z 23 pozostałych, wchodzących w skład gminy wsi. Ponadto, na Gminę składają się 3 kolonie (Podkłokock, Rumunki Oleszańskie, Rumunki Witkowskie) oraz 1 osada (Wylazłowo). Całość, 28 miejscowości wiejskich rozdzielonych jest na 17 sołectw: Bętlewo, Czarne, Rumunki Czerskie, Nowa Wieś, Oleszno, Piaseczno, Płonczyn, Rumunki Tupadelskie, Suradówek, Suszewo, Teodorowo, Tupadły, Wielgie, Witkowo, Zaduszniki, Zakrzewo, Złowody.

Rysunek 2. Podział administracyjny gminy Wielgie.

Źródło: http://bip.wielgie.pl/?p=document&action=show&id=4040&bar_id=172

Od Lipna dzieli miejscowość Wielgie 15 km, od Włocławka 23 km, od Torunia 53 km i od Bydgoszczy 110 km. Powyższe wskazuje na peryferyjne położenie gminy względem najważniejszych ośrodków miejskich regionu.

II.1.2. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne

Gmina ma charakter rolniczy, użytki rolne stanowią 73% powierzchni całkowitej, lasy i grunty leśne stanowią 17,8%. Gmina odznacza się przejściowością cech środowiska przyrodniczego. Przez jej obszar przebiegają liczne granice naturalne, m.in. geologiczne, geomorfologiczne, hydrograficzne, klimatyczne, geobotaniczne, przyrodniczo – leśne i faunistyczne. Przyroda regionu uznawana jest za różnorodną. Największa różnorodność flory i fauny występuje w lasach i na terenach podmokłych.

Według podziału fizyczno-geograficznego obszar gminy Wielgie wchodzi w skład mezoregionu Pojezierze Dobrzyńskie, makroregionu Pojezierze Chełmińsko – Dobrzyńskie oraz podprovincji Pojezierze Południowo-bałtyckie. Biorąc pod uwagę rzeźbę terenu, na obszarze Gminy przeważa rzeźba terenu charakterystyczna dla Wysoczyzny Dobrzyńskiej. Wysoczyzna jest użytkowana rolniczo i obejmuje całą południową, zachodnią oraz fragmentarycznie północną część obszaru Gminy.

Do wód powierzchniowych Gminy należą dwie główne zlewnie: Chełmiczanka i Święty Strumień wraz z Bętlewianką. Cieki te stanowią bezpośrednie prawobrzeżne dopływy rzeki

Wisły. Oprócz nich występuje kilka mniejszych cieków charakteryzujących się niewielkim przepływem, do których zalicza się: Zjawionkę, Bobrownicę i Piaseczankę.

Na obszarze gminy występują również rezerwuary wód, do których można zaliczyć Jezioro Będzeń i Czarne (Czerskie), a przede wszystkim dwa o dużej powierzchni: Jezioro Orłowskie i Jezioro Tupadelskie.

Jednym z cenniejszych zasobów przyrodniczych na terenie gminy Wielgie są urodzajne gleby. Pod względem jakości gleb Gmina podzielona jest na dwa obszary glebowo-rolnicze. Część północna gminy to obszar Regionu Lipnowskiego, gdzie dominują gleby bielicoziemne, brunatne, pseudo bielicowe. Pod względem przydatności rolniczej przeważają gleby VI klasy bonitacyjnej. Z kolei część południowa gminy to Region Dobrzański, gdzie gleby należą do IV klasy bonitacyjnej. Natomiast gleby o najlepszej jakości w regionie występują w południowej oraz środkowej części gminy na obszarach miejscowości wiejskich Zadusznik, Oleszna, Płonczyna, Zakrzewa. Gleby te klasyfikuje się w przedziale III – IV klasy bonitacyjnej.

Na terenie gminy Wielgie występuje obszar chronionego krajobrazu „Jezioro Skępskie”, które zawiera się w północnej części gminy na terenie wsi Suradówek i Bałdowo o łącznej powierzchni 84 ha. Natomiast otoczenie Jeziora Orłowskiego (Piaseczno) zostało objęte ochroną prawną jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jezioro Piaseczyńskie”. W gminie znajduje się 14 pomników przyrody, w tym: dwanaście kasztanowców o wysokości około 18 m i obwodzie około 2,2 m rosnących w pasie przydrożnym w miejscowości Czarne przy kościele parafialnym, wiąz górski o wysokości 28 m i obwodzie 500 cm w parku dworskim w miejscowości Zakrzewo, jesion wyniosły o wysokości 22 m i obwodzie 430 cm w parku w miejscowości Wielgie.

Należy ponadto wspomnieć o występujących w tym obszarze lasach chronionych. Według danych Nadleśnictwa Skrwilno ogólna powierzchnia lasów ochronnych wynosi 196 ha, w tym lasy wodochronne 189 ha, lasy wodochronne stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej 7 ha.

II.1.3. Dziedzictwo kulturowe i tradycje kulturowe

Pierwsze osadnictwo na terenie gminy Wielgie zauważalne jest pod koniec XIII i na początku XIV w. Pierwsze pisane dokumenty, które pojawiają się w dokumentach pochodzą z XV wieku. W 1510 roku parafia Wielgie pod wezwaniem św. Wawrzyńca wymieniona jest w zachowanym wykazie parafii archidiakonatu dobrzyńskiego, a wyszczególnione wsi to: Wielgie oraz Nowa Wieś. Zapiski z 1564 roku wyszczególniają również folwark i kościół.

Wieś Wielgie jest siedzibą rodową Wielickich, właścicieli wsi. Wiadomo, że na przełomie XV i XVI w. jednym z właścicieli był rycerz Andrzej Wielicki herbu Lubicz. W drugiej połowie XVI i w XVII w. wieś posiadała po kilku właścicieli reprezentujących rodziny Orłowskich, Witoskich oraz Wielickich. W 1789 r. jedynym właścicielem majątku we Wielgiem był Damazy Mioduski herbu Radwan. Żył w latach 1745–1806 i był synem Franciszka. W 1773 r. został wybrany posem ziemi dobrzyńskiej, a wkrótce awansował na sędziego ziemi dobrzyńskiej. Posem był wybierany jeszcze czterokrotnie. Dzięki dzierżawie

dóbr królewskich koło Chojnic powiększył znacznie majątek. W chwili śmierci posiadał Bogucin, Osiek, Wielgie, Wilczeniec oraz inne majątki. Wielgie odziedziczył syn, Teodor Mioduski, ale dopiero po śmierci matki w 1826 r. W 1843 r. majątek nabył Henryk Sokołowski, który posiadał, m.in. dobra Orłowo i Tupadły. W połowie XIX w. dobra przeszły do hrabiego Witolda Miączyńskiego herbu Suche – Komnaty, który w okresie powstania styczniowego utworzył oddział powstańczy. Ostatnim przedwojennym właścicielem dóbr od około 1915 r. był Stanisław Wilski herbu Półkozic, zamordowany w obozie Dachau.

Do najważniejszych zabytków wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, zlokalizowanych na terenie gminy Wielgie należy zaliczyć: kościół drewniany pw. św. Michała Archanioła z 1793 r. w Czarnem, kościół drewniany pw. św. Wawrzyńca z XVIII w. w Wielgie, kościół pw. Nawiedzenia NM Panny w Zadusznikach – pierwotnie wzniesiony w latach 1327-1358. Obecny zbudowany w latach 1873-1875, pałac w Zadusznikach – wzniesiony w II połowie XIX w., dwór murowany razem z całym zespołem dworsko-parkowym w Wylazłowie z 1942 r., dwór murowany w Witkowie – powstały w II połowie XIX wieku.

Oprócz powyższych zabytków, do rejestru zabytków, jako zabytki nieruchome i archeologiczne, podlegające ochronie na podstawie rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 7 pkt 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz.1568 ze zmianami) wpisano następujące obiekty: zespół dworsko-parkowy z połowy XIX w. w Nowej Wsi, dwór drewniany, obecnie pełniący funkcję domu Opieki Społecznej z 1848 r., w Nowej Wsi, park dworski z około XIX w., w Nowej Wsi, spichlerz murowany z XIX w., w Nowej Wsi, zespół dworsko-parkowy z XIX w., w Wielgie, dwór murowany, obecnie nie używany z XIX w., w Wielgie (stan techniczny: ruiny), park dworski z XIX w., w Wielgie, budynek gospodarczy z końca XIX w., w Wielgie, młyn murowany z ok. 1900r., w Wielgie, gorzelnia murowana z 1881r., w Wielgie.

Oprócz powyższego, na terenie gminy znajduje się również 27 innych obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków – są to obiekty stanowiące dziedzictwo kulturowe nie wpisane do rejestru zabytków, jednakże wymagające ochrony na podstawie ustalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

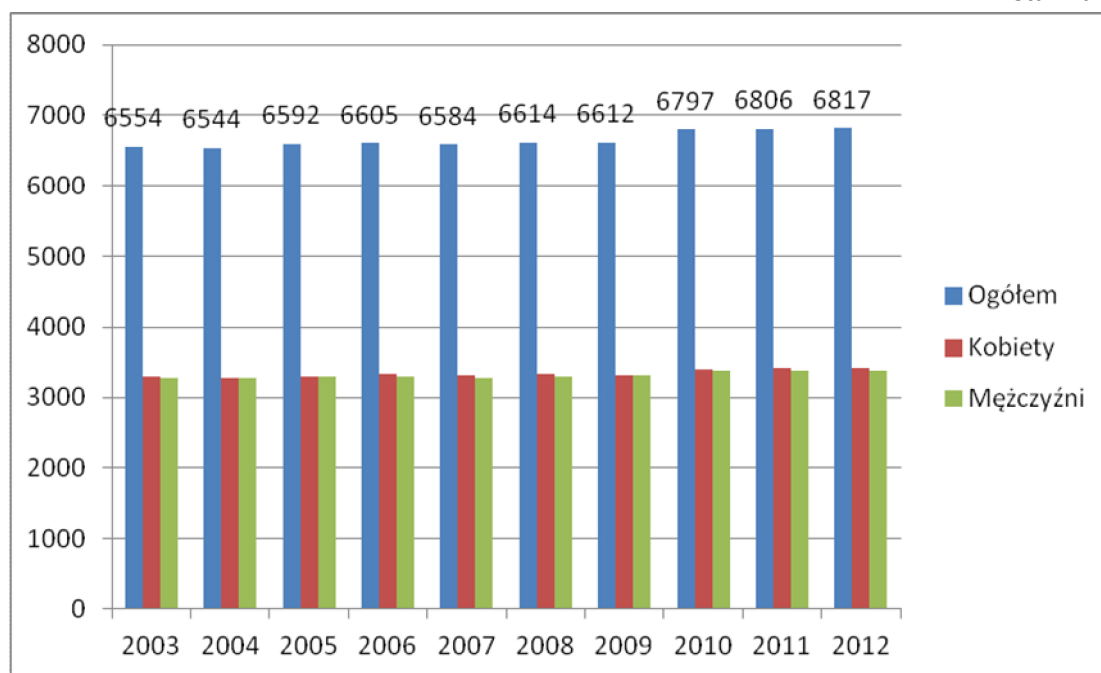
II.2. Sfera społeczna

II.2.1. Stan i struktura ludności

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego pod koniec roku 2012 gminę Wielgie zamieszkiwało 6817 osób, co z kolei w porównaniu do liczby całej ludności Powiatu Lipnowskiego stanowi 10,10% przy wskaźniku gęstości zaludnienia na 1 km² wynoszącym 51.

Wykres 1. Liczba ludności gminy Wielgie w latach 2003-2012.

Stan na 31.12.



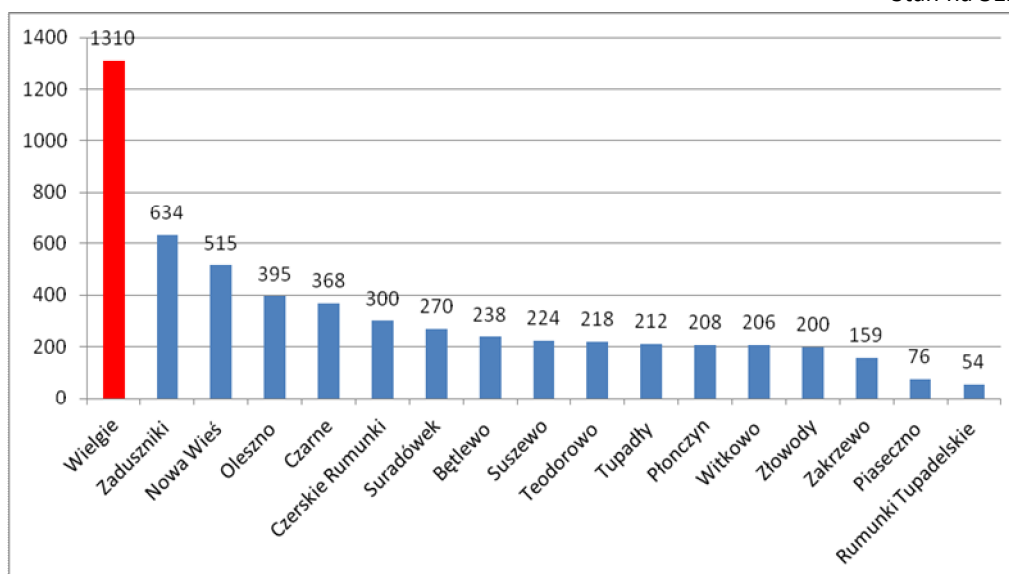
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Przedstawione dane pozwalają określić strukturę liczby ludności w gminie Wielgie w latach 2003-2012. Obserwując przedstawione dane, można zauważyć znaczny wzrost liczby mieszkańców zwłaszcza w latach 2010-2012. W roku 2012 liczba mieszkańców gminy była większa o 263 osoby w porównaniu do roku 2003.

Największa liczba mieszkańców gminy Wielgie zamieszkuje sołectwo Wielgie – 1310 osób, najmniejsze jest sołectwo Rumunki Tupadelskie o liczbie mieszkańców 54.

Wykres 2. Liczba ludności w sołectwach gminy Wielgie.

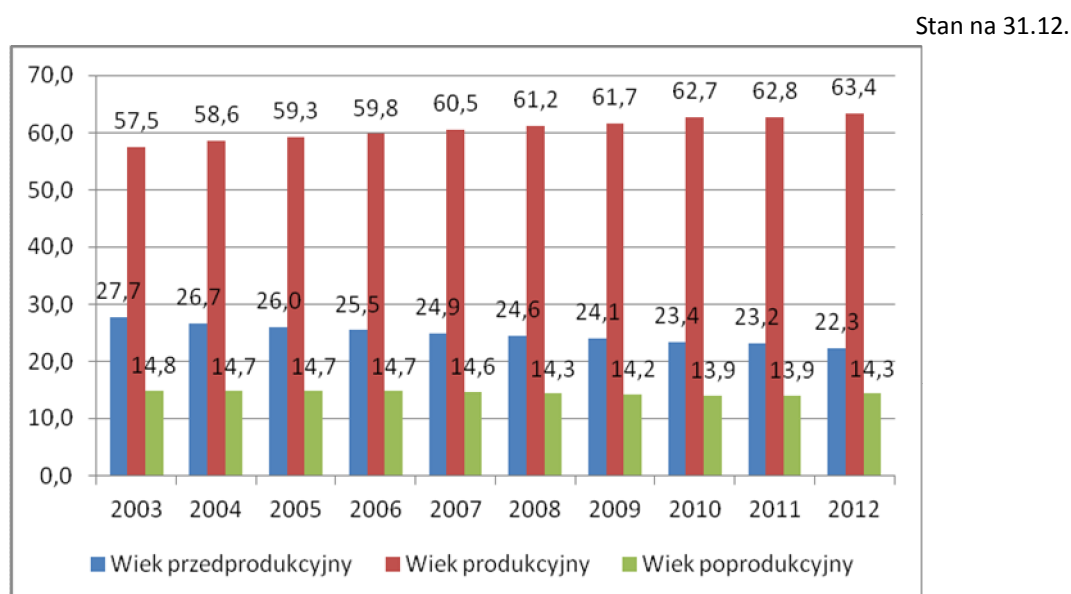
Stan na 31.12.2012 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostek organizacyjnych Gminy Wielgie

W 2003 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wynosił 27,7%, podczas gdy w roku 2012 – 22,3%. Mając na uwadze aktualne trendy demograficzne, należy oczekiwać postępującego procesu zmniejszania się liczebności tej grupy osób. Jednocześnie należy wskazać na odmienną w porównaniu do tendencji wojewódzkiej i krajowej tendencję w przypadku liczby osób w wieku poprodukcyjnym, która od 2003 roku utrzymuje się w gminie na stosunkowo stabilnym poziomie. Jednocześnie rośnie liczba osób w wieku produkcyjnym, co stawia gminę na korzystnej pozycji ze względu na obciążenie gospodarki ludnością w wieku poprodukcyjnym oraz nie wiąże się z koniecznością rozbudowy systemu opieki społecznej.

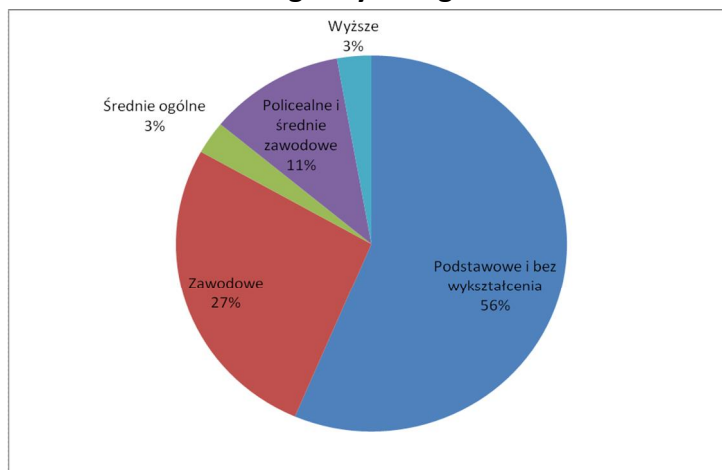
Wykres 3. Udział grup wiekowych w strukturze społecznej gminy Wielgie w okresie 2003-2012.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

II.2.2. Wykształcenie

Poziom wykształcenia ludności, zamieszkałej w gminie Wielgie jest niższy niż średnia wartość tego wskaźnika dla gmin w województwie kujawsko-pomorskim. Według rocznika statystycznego z 2005 roku wykształcenie zaledwie podstawowe i bez wykształcenia posiadało aż 2995 osób na 5311 mieszkańców w wieku 15 lat i więcej, co stanowiło 56,39%. Zasadniczym zawodowym legitymowało się 26,7%. Wykształcenie wyższe posiadało zaledwie 2,83%. Pozostała część posiadała średnie policealne i średnie zawodowe. Niski poziom wykształcenia ludności uniemożliwia przejście nadwyżki siły roboczej istniejącej w rolnictwie do zawodów pozarolniczych.

Wykres 4. Wykształcenie mieszkańców gminy Wielgie.

Źródło: Rocznik statystyczny z 2005 roku

II.2.3. Ruch naturalny

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni ostatnich pięciu lat przyrost naturalny w gminie Wielgie ulegał znacznym wahaniom. W 2008 roku osiągnął na terenie gminy Wielgie rekordową wartość 26, podczas gdy w roku 2012 osiągnął poziom -4. Od 2010 roku zauważa się wahania liczby narodzin przy równocześnie rosnącej liczbie zgonów.

Na przestrzeni pięciu analizowanych lat rok 2008 charakteryzował się największą liczbą urodzeń żywych (101 osób). Najwięcej zgonów odnotowano w 2008 i 2009 roku (75 osób).

Tabela 1. Ruch naturalny w gminie Wielgie w latach 2008-2012 r.

Stan na 31.12.

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Małżeństwa	47	52	36	45	46
Urodzenia żywe	101	71	74	78	69
Zgony	75	75	69	71	73
Przyrost naturalny	26	-4	5	7	-4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

II.2.4. Migracje

W latach 2008-2012 liczba osób, które zameldowały się w gminie Wielgie wyniosła łącznie 320 osób, natomiast wymeldowań wyniosła 343, zatem saldo migracji w tym okresie wyniosło -23. Największą liczbę wymeldowań odnotowano w roku 2008, najmniejszą w roku 2012. Liczba zameldowań w analizowanym okresie utrzymywała się na stosunkowo stabilnym poziomie.

Tabela 2. Ruch migracyjny w latach 2008-2012.

Stan na 31.12.

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Zameldowania ogółem	67	70	52	70	61
Zameldowania z miast	19	23	18	34	20
Zameldowania ze wsi	48	40	32	34	41
Zameldowania z zagranicy	4	7	2	2	1
Wymeldowania ogółem	97	66	67	68	46
Wymeldowania do miast	59	28	36	28	22
Wymeldowania na wieś	38	37	29	37	24
Wymeldowania za granicę	9	1	2	3	5
Saldo migracji	-30	4	-15	2	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Bank Danych Lokalnych

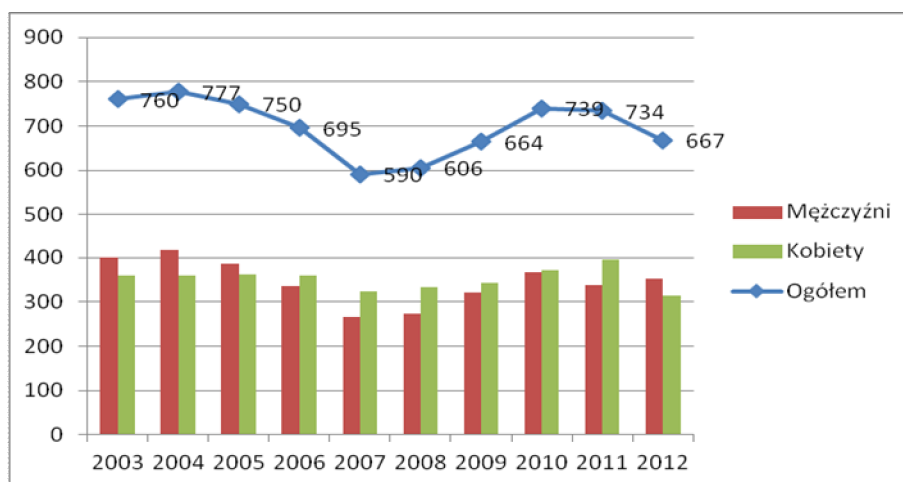
II.3. Sfera gospodarcza

II.3.1. Rynek pracy i bezrobocie

Istotnym problemem społecznym i gospodarczym, z jakim boryka się społeczność gminy Wielgie, jest utrzymujące się bezrobocie. Na koniec 2012 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wyniosła 667 osób, z czego 53% stanowili mężczyźni, a 47% – kobiety. Od roku 2010 co prawda liczba osób bezrobotnych stopniowo spada, jednak mimo to cały czas ponad 12% ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym pozostaje bez pracy.

Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w gminie Wielgie w latach 2003-2012.

Stan na 31.12.



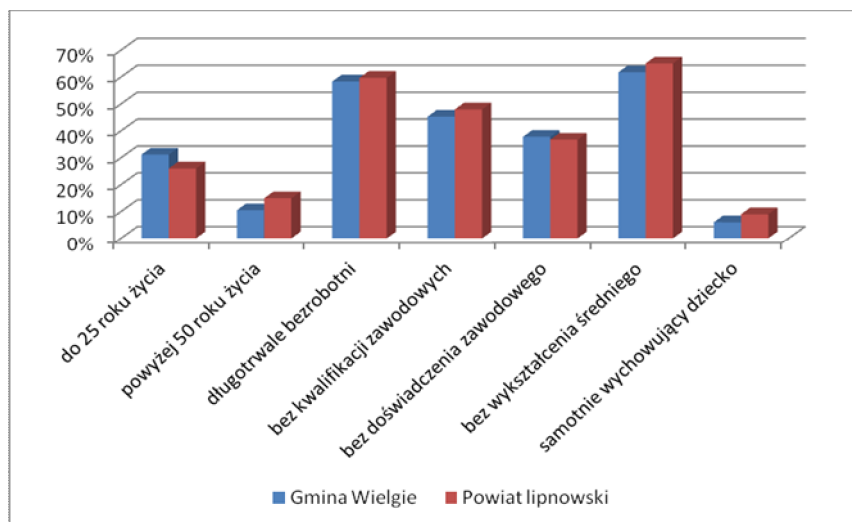
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Prawie 96% bezrobotnych w gminie Wielgie to bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W złej sytuacji znajdują się osoby do 25. roku życia, które stanowią 31% ogółu bezrobotnych. Istotnym problemem jest długotrwałe bezrobocie, które dotyczy 58% zarejestrowanych. Dużą grupę bezrobotnych - 45,3% - stanowią osoby bez kwalifikacji

zawodowych, a 37,8% - osoby bez doświadczenia zawodowego. W strukturze bezrobotnych gminy widoczna jest również ogólna zależność między poziomem wykształcenia a liczbą pozostających bez pracy. Największy udział w grupie bezrobotnych posiadają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym, jedynie niewielki odsetek to osoby legitymujące się wyższym wykształceniem. Osoby bez wykształcenia średniego stanowią w gminie 61,8% zarejestrowanych bezrobotnych. Jednocześnie, należy podkreślić, że podobne tendencje na rynku pracy występują na obszarze całego powiatu lipnowskiego, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 6. Udział osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w bezrobotnych ogółem powiecie lipnowskim i gminie Wielgie [%].

Stan na 31.12.2012 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lipnie

Stopa bezrobocia w powiecie lipnowskim kształtowała się w roku 2012 na poziomie 28,4% i była zdecydowanie wyższa od średniej wojewódzkiej i krajowej. Poziom bezrobocia w powiecie był zatem w roku 2012 najwyższy od pięciu lat.

Tabela 3. Stopa bezrobocia w powiecie lipnowskim na tle województwa i kraju [%].

Stan na 31.12.

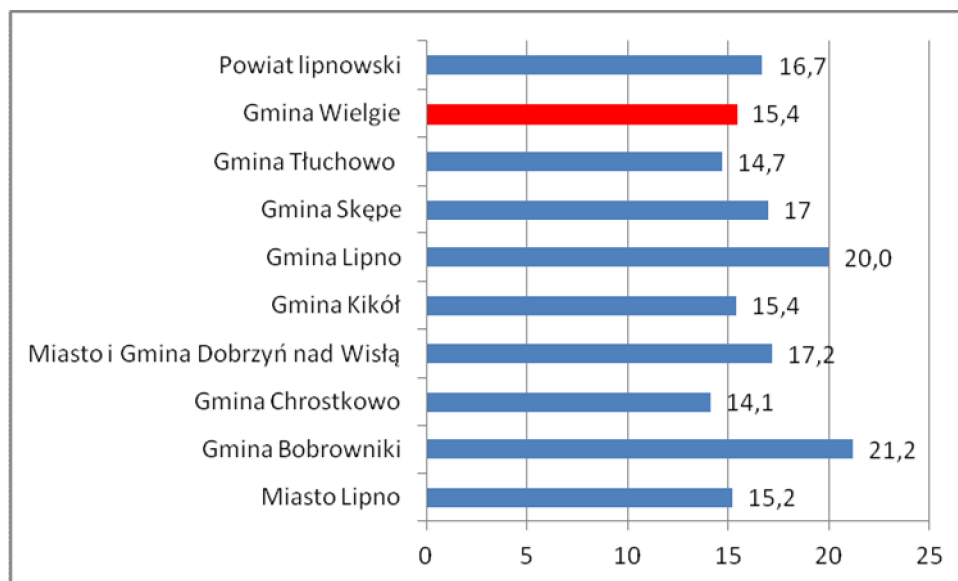
Jednostka	Stopa bezrobocia				
	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	9,5	12,1	12,4	11,8	13,4
Kujawsko-pomorskie	13,3	16,2	17,0	16,0	17,9
Powiat lipnowski	21,3	22,4	21,5	21,3	28,4

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lipnie i Banku Danych Lokalnych GUS

Na tle innych gmin powiatu lipnowskiego gmina Wielgie charakteryzuje się jednym z niższych wskaźników udziału bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym, nie zmienia to jednak faktu, że zjawisko bezrobocia stanowi istotny problem w gminie.

Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym w [%].

Stan na 31.12.2012 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

II.3.2. Charakterystyka podmiotów gospodarczych

W ostatnich latach liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Wielgie systematycznie rosła. W 2012 roku ich liczba ogółem wyniosła 370 podmiotów, w tym 358 w sektorze prywatnym. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat widoczne są wahania w zakresie liczby przedsiębiorstw w gminie Wielgie.

Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Wielgie w latach 2008-2012.

Stan na 31.12.

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	351	351	372	363	370
Sektor publiczny	11	12	12	12	12
Sektor prywatny	340	339	360	351	358

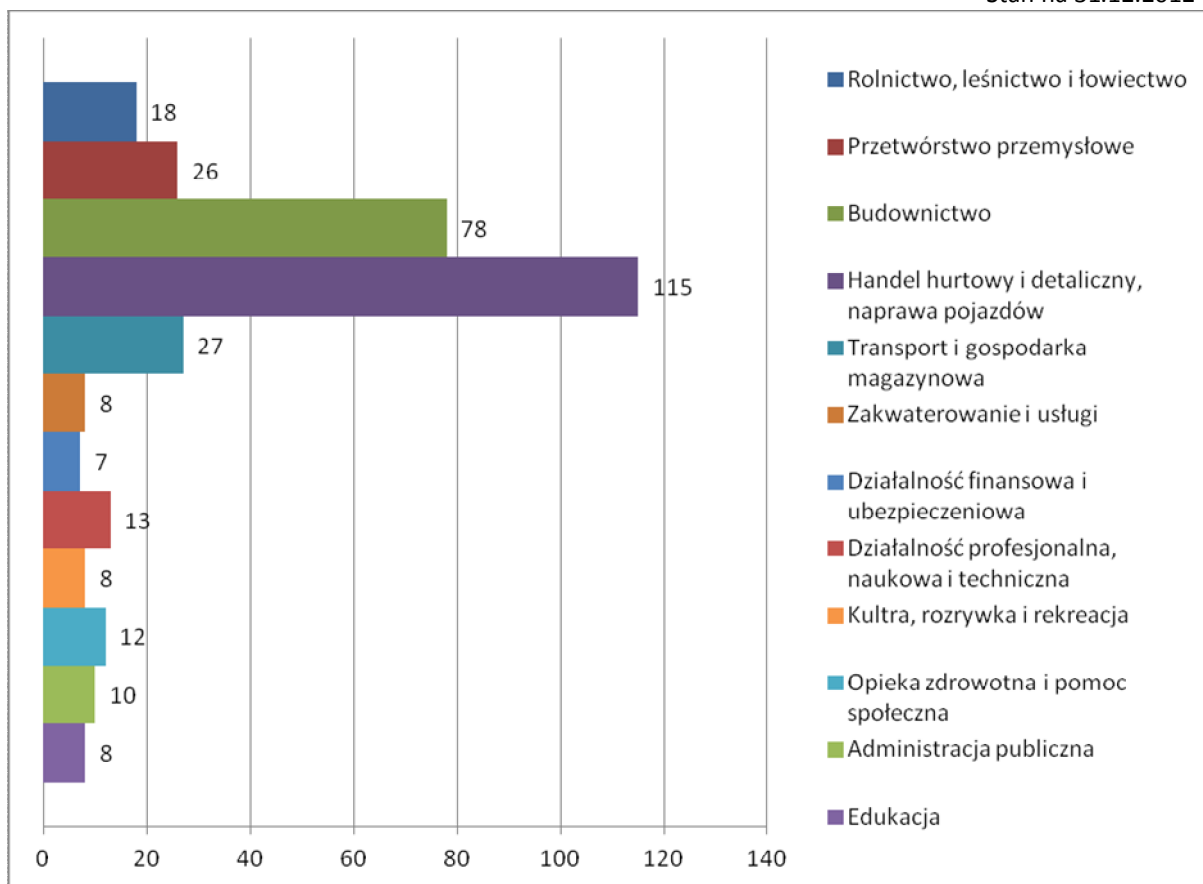
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod względem struktury własnościowej sektora prywatnego w gminie przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (86,6%), następnie stowarzyszenia i organizacje społeczne (3,9%), spółki handlowe (2,2%), spółdzielnie (1,1%). Co warto podkreślić, na terenie gminy nie znajdują się żadne spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego.

Wśród zarejestrowanych podmiotów przeważają mikro i małe przedsiębiorstwa. W gminie dominują następujące branże: handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, przetwórstwo przemysłowe i rolnictwo.

Wykres 8. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Wielgie.

Stan na 31.12.2012 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Do najważniejszych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy należy zaliczyć: ER – BRUK Handel i Usługi Budowlane, Rom-Mięs, Zakład ubojowo – masarski Matera Roman, FHU MAT-ERA (imprezy okolicznościowe) – Ewa i Kazimierz Matera, Usługi pogrzebowe – Matera Zbigniew, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, Zakład Usługowo – Handlowy (warsztat samochodowy) – Marek Kowalski, ARCHEM Stacja Paliw – Jadwiga Świerczyńska, Stacja Paliw Jaworski – Zaduszni, F.P.H.U. Celmer – Zaduszni, Diagnostyka pojazdowa Wiesław Przybyszewski – Zaduszni.

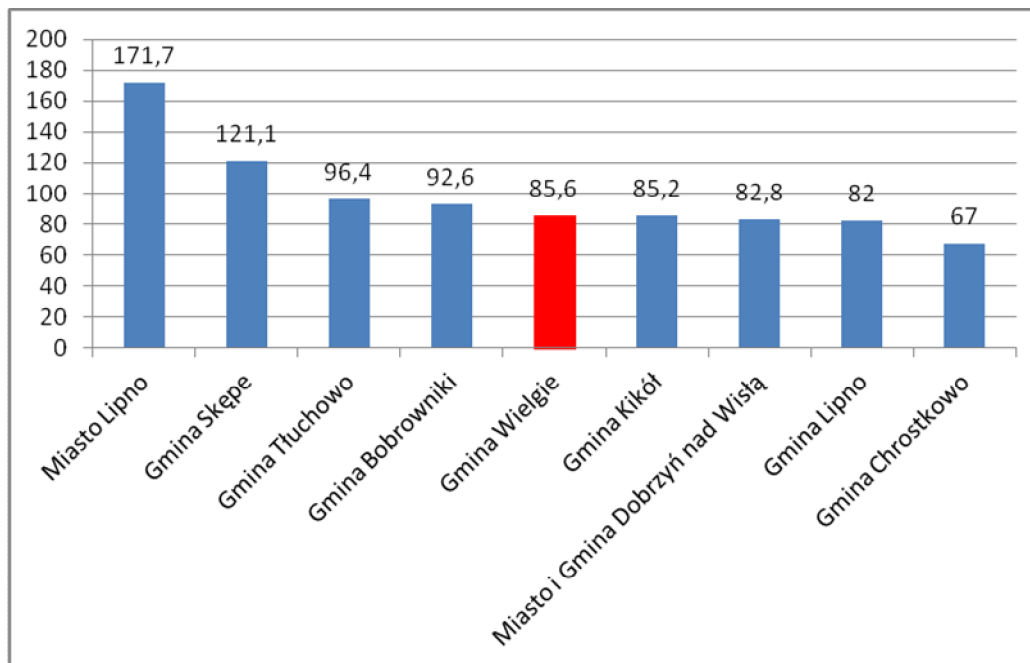
Gmina charakteryzuje się ponadto aktywnością w rolnictwie. Na terenie gminy Wielgie znajdują się 1 084 gospodarstwa rolne o średniej powierzchni 9,54 ha. Na części gminy Wielgie istnieją doskonałe warunki sprzyjające rozwojowi funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Obejmują ona przede wszystkim malownicze tereny wokół jezior i cieków wodnych otoczone lasami. Niska jakość użytków rolnych sprawia, że część właścicieli gruntów, zwłaszcza spoza gminy, sprzedaje je z przeznaczeniem pod działki rekreacyjne. Poprawa sytuacji dochodowej gospodarstw rolnych dysponujących wysokiej jakości użytkami rolnymi wymaga przede wszystkim zwiększenia skali produkcji poprzez wybranie odpowiedniego kierunku produkcji rolniczej czy też działalności gospodarczej.

II.3.3. Przedsiębiorczość mieszkańców

Poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy mierzony wskaźnikiem liczby przedsiębiorstw przypadających na 1000 mieszkańców wskazuje na średni poziom aktywności gospodarczej mieszkańców gminy w porównaniu do innych gmin powiatu lipnowskiego.

Wykres 9. Liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców.

Stan na 31.12.2012 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

II.4. Infrastruktura społeczna

II.4.1. Edukacja

Na terenie gminy Wielgie funkcjonują następujące placówki w zakresie oświaty:

- Zespół Placówek Oświatowych w Wielgiem (szkoła podstawowa, gimnazjum, oddziały zerowe i przedszkole),
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zadusznikach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Czarnem.

Na terenie gminy Wielgie nie funkcjonuje szkolnictwo ponadpodstawowe.

Tabela 5. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych.

Stan na 30.09.2012 r.

Wyszczególnienie	Liczba uczniów
Zespół Placówek Oświatowych w Wielgiem	701
Publiczna Szkoła Podstawowa w Wielgiem	311
Publiczne Gimnazjum w Wielgiem	264
Publiczne Przedszkole w Wielgiem	126
Szkoła Podstawowa w Zadusznikach	127
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarnem	116

Źródło: opracowanie własne na podstawie Systemu Informacji Oświatowej

W poniższej tabeli zestawiono najważniejsze dane charakteryzujące system edukacji w gminie Wielgie w ostatnich trzech latach.

Tabela 6. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych.

Stan na 30.09.

Edukacja	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Żłobki ogółem	-	-	-
Placówki wychowania przedszkolnego	3	3	3
w tym przedszkola	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	50	50	50
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	112	127	159
w tym w przedszkolach	83	91	115
Szkoły podstawowe	3	3	3
Uczniowie szkół podstawowych	523	509	507
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	309	283	277
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów:			
podstawowych	18	14	13
gimnazjalnych	26	24	23
Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów w szkołach:			
podstawowych	29	39	36
gimnazjalnych	12	12	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Z powyższej tabeli wynika, że z roku na rok rośnie liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego, natomiast liczba uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjum maleje. Zwiększa się natomiast liczba komputerów w szkołach, przeznaczonych do użytku



uczniów. W roku szkolnym 2011/2012, na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało 13 uczniów szkół podstawowych i 23 uczniów gimnazjum.

Przy udziale środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowano m.in. następujące projekty edukacyjne:

- „**Jak kierować edukacją i rozwojem dziecka by odniósł w życiu sukces – Inicjatywa**

edukacyjna na rzecz uczniów i ich rodziców z terenów wiejskich gminy Wielgie”, nr projektu WND-POKL.09.05.00-04-141/08. Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

- „**Mam wiele możliwości – zajęcia dla dzieci i młodzieży**”, 11.03.2009r.
- „Edukacja przedszkolna szansą na lepszy rozwój dzieci”.

II.4.2. Sport i rekreacja

Zespół Placówek Oświatowych w Wielgim jest największą placówką oświatową w gminie. Siedziba szkoły mieści się w nowoczesnym budynku, który posiada zaplecze sportowe. Dysponuje dwiema salami gimnastycznymi, wyposażonymi w nowoczesny sprzęt do ćwiczeń z siłownią oraz boiskiem wielofunkcyjnym „Orlik” i urządzeniami sportowymi z bieżnią tartanową. Szkoła Podstawowa w Zadusznikach korzysta z sali gimnastycznej mieszczącej się w budynku OSP. W Szkole Podstawowej w Czarnem również wybudowano salę gimnastyczną. Została oddana do użytku w 2003 r. Szkoła wyposażona jest również w komplet boisk i bieżnię tartanową.

We wrześniu 2006 r. w miejscowości Suradówek otwarto Centrum Kulturalno – Oświatowo – Rekreacyjne. Dzięki wskazanym powyżej inwestycjom mieszkańcy tych miejscowości oraz sąsiednich mają atrakcyjne możliwości spędzania czasu wolnego, co wpływa na podniesienie standardu życia i pracy w gminie.

W gminie Wielgie funkcjonują organizacje pozarządowe integrujące i zrzeszające dzieci i młodzież gminy. Takimi strukturami pozarządowymi są: Gminny Ludowy Klub Sportowy „Wicher” oraz Uczniowski Klub Sportowy „Mustang” przy Szkole Podstawowej w Wielgim.

Ponadto, na terenie Gminy Wielgie organizowane są różnego rodzaju imprezy sportowe i sportowo-rekreacyjne, festyny rekreacyjno-sportowe przy szkołach podstawowych oraz imprezy okolicznościowe promujące aktywne spędzanie czasu np. Dzień Dziecka i Sportu.

II.4.3. Turystyka

Na terytorium gminy Wielgie znajduje się kilka jezior, w tym dwa o powierzchni ponad 20 ha. Są to: Jezioro Orłowskie (Piaseczyńskie) oraz Tupadelskie. Bardzo dużą atrakcją turystyczną Gminy Wielgie jest zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jezioro Piaseczeńskie” obejmujący Jezioro Orłowskie (Piaseczeńskie) i Jezioro Czarne oraz tereny położone wokół nich.

Lasy na terenie gminy Wielgie zajmują powierzchnię 2378 ha, co stanowi 17,8% ogólnej powierzchni gminy. Oprócz zasobów leśnych na uwagę zasługują także parki podworskie, o dużym znaczeniu historycznym i ekologicznym. W miejscowości Wielgie znajduje się jednej z największych parków w województwie kujawsko-pomorskim. W parku zachował się cenny drzewostan z okazami drzew, w tym buk czerwono listny, kolon jawor, świerk pospolity, modrzew europejski i jesion wyniosły - wszystkie o obwodzie ponad 300 cm.

Miejscowość Czarne jest jedną z najstarszych miejscowości, której początki sięgają XIV-XV wieku. Cennym zabytkiem Czarnego jest wzniesiony w 1793r. kościół p.w. Św. Michała Archanioła. Budowla ta zbudowana w stylu klasycystycznym z drewna, posiada konstrukcję zrębową na kamiennej podmurówce, która do dnia dzisiejszego zachowała się w stanie pierwotnym. We wnętrzu kościoła znajduje się wiele cennych zabytków sakralnych wykonanych z drewna: lichtarze, chrzcielnica, ambona, konfesjonały i inne. Podziwiać można liczne rzeźby, obrazy świętych i wizerunki członków rodu Płaskowskich.

Niedaleko kościoła znajduje się piętrowy dwór późnoklasycystyczny wzniesiony pod koniec XIX w., którego charakterystycznymi cechami są cylindryczna wieża, obwiedziona w górnej kondygnacji żeliwnym balkonem oraz wspaniały taras z widokiem na otaczający budynek park podworski, w którym można podziwiać stary dąb szypułkowy. Obecnie w dworze mieści się szkoła podstawowa.

W miejscowości Wielgie znajduje się drewniany kościół p.w. Św. Wawrzyńca o konstrukcji zrębowej na kamiennej podmurówce wzniesiony w XVIII w. Na uwagę zasługuje późnobarokowa wieża konstrukcji słupowo-ramowej. Wnętrze tego kościółka miało znamiona różnych stylów od barokowego poprzez rokoko do klasycystycznego.

Kolejną miejscowością godną obejrzenia są Zaduszniaki. Z zabytków wymienić tu należy pałac wzniesiony pod koniec XIX w., w otoczeniu którego znajdują się pozostałości parku krajobrazowego z urozmaiconym drzewostanem. Obecnie pałac jest siedzibą szkoły podstawowej.

II.4.4. Kultura

Główną rolę w animacji kultury zapewnia Ośrodek Kultury Gminy Wielgie. Ośrodek w ramach swojej działalności prowadzi: zajęcia taneczne, plastyczne, muzyczne i teatralne. Cele Ośrodka realizowane są przez organizację imprez kulturalnych w tym wystaw koncertów, przeglądów twórczości, spektakli i innych wydarzeń o zasięgu lokalnym. Przy Ośrodku Kultury

działają m.in.: grupa rękodzieła artystycznego, orkiestra dęta. W ostatnich latach Ośrodek Kultury Gminy Wielgie zorganizował m.in.: Przegląd Tańca Nowoczesnego, Festyn Myśliwski w Zakrzewie, Dożynki Gminne, Mikołajki dla dzieci, Dzień Matki w Wielgiem, Zawody w Powożeniu Zaprzęgami Parkonnymi w Wielgiem, Koncerty Gminnej Orkiestry Dętej i inne.

Działalność Ośrodka Kultury jest bardzo szeroka. Dzięki niej mieszkańcy Wielgie mogą aktywnie spędzać czas oraz wzajemnie się integrować. W pełnieniu swojej funkcji OKGW pomagają m.in.: Koła Gospodyń Wiejskich, Związek Emerytów i Rencistów, jednostki OSP oraz pozostałe aktywnie działające grupy w Gminie Wielgie.

Propagowaniem czytelnictwa zajmuje się Biblioteka Publiczna Gminy Wielgie oraz jej filia w **Zadusznikach i Czarnem. Według stanu na koniec 2012 r.,** wskaźnik określający liczbę czytelników bibliotek w na 1000 mieszkańców gminy Wielgie wynosi 229. Księgozbiór biblioteki na 1000 mieszkańców gminy wyniósł w 2012 r. 5196,9 szt.

Biblioteka Publiczna i jej filie współpracują z Ośrodkiem Kultury Gminy organizując wspólnie różne imprezy kulturalne tj.: **„Aktywne wakacje”** czy **„Obchody Tygodnia Bibliotek”**. Z dniem 01.01.2014 r. Ośrodek Kultury Gminy Wielgie i biblioteka zostały przekształcone w nową jednostkę organizacyjną pod nazwą Ośrodek Kultury i Biblioteka Gminy Wielgie. Celem dokonanego połączenia jest zwiększenie efektywności funkcjonowania.

W gminie funkcjonuje Młodzieżowa Orkiestra Dęta. Zespół występuje na większości imprezach, które odbywają się na terenie gminy, a także reprezentuje ją w wielu przeglądach muzycznych.

W Gminie Wielgie aktywnie działają również Koła Gospodyń Wiejskich, które wspierają działalność prowadzoną przez Ośrodek Kultury i biorą udział w wielu przedsięwzięciach gminy. Należy też wspomnieć o aktywnie działających jednostkach OSP w Zadusznikach, Witkowie, Czarnym, Zakrzewie, Olesznie, Tupadłach, Wielgiem, Płonczynie i Suradówku.

W gminie Wielgie funkcjonują stowarzyszenia, które integrują i zrzeszają mieszkańców gminy. Takimi strukturami pozarządowymi są: Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Wielgie „Przyszłość”, Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Wsi Czarne i Okolic.

Każda z wymienionych organizuje okolicznościowe festyny, imprezy w celu promowania kultury oraz integrowania mieszkańców a także budowania poczucia przynależności lokalnej i regionalnej.

II.4.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy oraz powiatu zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipnie świadczący podstawową opiekę zdrowotną oraz pomoc specjalistyczną, a także Szpital im. Jacka Tokarczyka w Lipnie. W gminie Wielgie działają również dwa niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. W miejscowości Wielgie funkcjonują dwie apteki, a dodatkowo w m. Czarne – jeden punkt apteczny.

Ustawowe zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgie.

Poniżej przedstawiono wielkość środków, jakie w ostatnich 5 latach Gmina Wielgie poprzez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poniosła z tytułu wyżej wymienionych zadań.

Tabela 7. Pomoc udzielona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Wielgie.

Wyszczególnienie	2008 rok		2009 rok		2010 rok		2011 rok		2012 rok	
	Liczba osób, którym udzielono pomocy	łącznie kwota [zł]	Liczba osób, którym udzielono pomocy	łącznie kwota [zł]	Liczba osób, którym udzielono pomocy	łącznie kwota [zł]	Liczba osób, którym udzielono pomocy	łącznie kwota [zł]	Liczba osób, którym udzielono pomocy	łącznie kwota [zł]
Zasiłki stałe	43	166.502,20	45	171.042,09	52	196.994,03	57	194.196,26	51	194.649,81
Zasiłki okresowe	206	328.073,54	239	331.298,28	263	342.413,61	313	454.060,24	361	788.137,46
Zasiłki celowe	172 osoby + 130 rodzin	291.218,00	194 rodziny	75.120,00	216 rodzin	64.000,00	-	90.030,00	-	147.178,00
Regulowanie składki zdrowotnej	42	13.496,24	30	14.060,18	43	14.060,18	93	27.885,91	41	34.111,87
Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	739 rodzin pobiera świadczenia rodzinne 49 rodzin pobiera świadczenia z funduszu alimentacyjnego	2.519.873,7 1	Świadczenia rodzinne: 1.766 (ilość wydanych decyzji) Fundusz alimentacyjny: 49 rodzin	2.698.796,3 1	Świadczenia rodzinne: 1.104 (ilość wydanych decyzji) Fundusz alimentacyjny: 51 rodzin	3.229.829,1 2	Świadczenia rodzinne: 860 rodzin Fundusz alimentacyjny: 48 rodzin	3.751.006,8 3	Świadczenia rodzinne: 883 rodziny Fundusz alimentacyjny: 41 rodzin	3.889.915,2 5
Dożywianie	682	250.790,29	976	401.957,12	1022	548.060,8	1087	534.151,9	1034	494.671,9
Usługi opiekuńcze	-	39.917,65	-	55.453,30	-	28.409,34	-	53.974,17	-	42.686,42

Dodatki mieszkaniowe	138 (liczba pozytywnych decyzji)	81.796,85	136 (liczba wydanych pozytywnych decyzji)	87.733,15	126 (liczba wydanych pozytywnych decyzji)	87.745,09	116 (liczba wydanych pozytywnych decyzji)	113.255,97	109 (liczba wydanych pozytywnych decyzji)	123.396,43
Ochrona zdrowia	-	-	-	74.334,49	-	77.154,31	-	103.613,34	-	99.157,50
Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	-	-	-	-	-	-	-	5.000,00	-	-
Edukacyjna opieka wychowawcza	-	-	-	-	-	-	401 uczniów	293.880,15	-	-

Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Wielgie za lata 2008, 2009, 2010, 2011 i 2012.

Z powyższej tabeli wynika, iż w latach 2011-2012 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgiem przeznaczył najwięcej środków na zasiłki okresowe. W roku 2010 największy udział miały środki przeznaczone na dodatki mieszkaniowe oraz zasiłki stałe. Z roku na rok maleje liczba osób, którym przysługuje prawo do zasiłku stałego czy zasiłku okresowego.

Dominującymi problemami społecznymi występującymi na terenie gminy, wskazanymi przez przedstawicieli instytucji i organizacji są: bezrobocie i brak perspektyw życiowych dla młodzieży, ubóstwo rodzin, alkoholizm (w tym nieletnich), patologia zachowań, przejawy przemocy i agresji, wandalizmu, niewydolność wychowawcza rodzin, brak oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców gminy, brak mieszkań (w tym chronionych socjalnych), bezdomność, brak zakładów pracy umożliwiających zatrudnienie osób, w tym niepełnosprawnych, brak perspektyw życiowych dla młodzieży opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, brak perspektyw życiowych dla osób opuszczających zakłady karne.

W miejscowości Nowa Wieś funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, którego organem założycielskim jest Powiat Lipnowski. Dom Pomocy Społecznej jest placówką przeznaczoną dla osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelakualnie. Jego ogromnym walorem jest usytuowanie w kompleksie parkowym wpisanym w rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Konserwatora Przyrody.

II.5. Infrastruktura techniczna

II.5.1. Transport i komunikacja

Stan infrastruktury technicznej w istotnej mierze decyduje o dostępności komunikacyjnej Gminy i jej konkurencyjności. Niedostateczny rozwój tej infrastruktury to trudniejsze warunki życia mieszkańców, niekorzystne uwarunkowania aktywności gospodarczej, ale także niska atrakcyjność lokalizacyjna dla inwestycji gospodarczych.

Na terenie gminy nie ma ważnych tras komunikacji drogowej o znaczeniu krajowym. łączna długość dróg w gminie wynosi:

- wojewódzkich 16,70 km
- powiatowych 50,599 km
- **gminnych 110,811 km**

Sieć dróg na terenie gminy oceniana jest jako wystarczająca, jednak ich jakość wymaga radykalnej poprawy. Szczególnie niski jest udział dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej.

Komunikacja publiczna obsługiwana jest głównie przez KPTS S.A. i uzupełniana transportem prywatnym. Głównym węzłem komunikacji zbiorowej jest wieś gminna Wielgie.

W poniższych tabelach przedstawiono wykaz dróg powiatowych i gminnych, przebiegających przez teren Gminy Wielgie.

Tabela 8. Zestawienie dróg powiatowych na terenie Gminy Wielgie.

Nr drogi	Nazwa drogi
2704C	Rachcin - gr. pow. - /Cyprianka/ - Zaduszniki - Wielgie
2718C	Lipno - Czarne
2719C	Suradówek - Wielgie
2720C	Suszewo – Czarne – Orłowo – Jasień – Kamień Kmiecy
2724C	Kłokock – Złowody - Szpiegowo
2725C	Łochocin – Wichowo - Witkowo
2726C	Wichowo – Zaduszki
2727C	Złowody - Krojczyn
2729C	Wielgie – Zakrzewo - Bętlewo
2730C	Oleszno - Bętlewo
2731C	Wylazłowo – Mokowo – Dobrzyń n/W
RAZEM: 50,599 km	

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wielgie

Tabela 9. Wykaz dróg gminnych.

Numer ewidencyjny drogi	Nazwa drogi	Długość drogi w m
170801C	Bętlewo -Zakrzewo - Kamienne Brody	7730
170802C	Mokowo - Kamienne Brody	1156
170803C	Rumunki Witkowskie - Wichowo	850
170804C	Orłowo - Będzeń	1525
170805C	Wielgie -Tupadły - Zakrzewo - Wierznica	1250
170806C	Wielgie - Bętlewo	2970
170807C	Witkowo - Czarne	6625
170808C	Głodowo - Suradówek	1900
170809C	Płonczyn - Wierznica	550
170810C	Teodorowo - Orłowo	7050
170811C	Ostrowite - Suszewo	1851
170812C	Witkowo - Suszewo	3450
170813C	Nowa Wieś – Witkowo	3372
170814C	Czarne – Józefowo – Budki Suradowskie	6150
170815C	Piaseczno - Józefowo	2655
170816C	Orłowo - Tupadły	6150
170817C	Płonczynek - Płonczyn	1955
170818C	Ostrowite - Szczepanki	2233
170819C	Chalin – Mokowo – Wylazłowo - Oleszno	2050
170820C	Bętlewo –Kisielewo – Szpiegowo	2057
170821C	Nowa Wieś – Złowody	2623

170822C	Turza Wilcza – Tupadły	3950
17023C	Chalin – Borowo – Rumunki Jasieńskie	900
170824C	Piątki – Suradówek	550
170825C	Huta Głodawska – Czarne	2400
170820C	Huta Głodawska - Czarne	2550
170827C	Suszewo - Elzanowo	1800
170828C	Płonczynek – Tupadły	3650
170829C	Zakrzewo – Rumunki Tupadelskie - Będzień	2700
170830C	Orłowo - Koralewo	3240
170813C	Zaduszniaki – Nasięgniewo	1630
170823C	Zakrzewo - Płonczyn	2240
170833C	Kurowo – Nowa Wieś	1800
170834C	Gołąbki – Nowa Wieś	3558
170835C	Orłowo – Budki Suradowskie	3250
170836C	Wielgie – Teodorowo	2740
170837C	Czarne – Orłowo – Jasień – Kamień Kmiecy	7701
RAZEM: 110,811 km		

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wielgie

Na terenie gminy nie występują ścieżki rowerowe. Ruch rowerowy odbywa się po drogach publicznych. W przypadku wyznaczenia szlaków komunikacji turystycznej należy poddać analizie potrzebę budowy oddzielonych ścieżek. Decydującym czynnikiem powinno być natężenie ruchu na drogach i wiążące się z tym utrudnienia i niebezpieczeństwa dla ruchu rowerowego.

II.5.2. Gospodarka wodno-kanalizacyjna

W poniższej tabeli przedstawiono dane charakteryzujące gospodarkę wodno-ściekową w gminie Wielgie.

Tabela 10. Charakterystyka gospodarki wodno – kanalizacyjnej w Gminie Wielgie.

Stan na 31.12.

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Wodociągi - długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	168,2	172,8	176,4	178,6	181,1	181,1
Korzystający z wodociągów w % ogółu ludności	71,3	71,3	71,3	71,6	72,0	72,4
Kanalizacja – długość czynnej sieci [km]	6,4	6,4	13,0	13,9	13,9	13,9
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	18,5	18,5	18,5	18,5	21,6	21,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Na koniec 2012 r., długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w gminie Wielgie wynosiła 181,1 km, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 13,9 km. Na koniec roku 2012 z sieci wodociągowej korzystało 72,4% ludności gminy Wielgie, natomiast z sieci kanalizacyjnej – 21,9% mieszkańców.

Główne trasy sieci wodociągowej przebiegają wzdłuż dróg komunikacyjnych. Ogólnie sieć wodociągowa jest w różnym stanie technicznym w zależności od okresu realizacji. W gminie funkcjonują publiczne urządzenia zaopatrzenia w wodę.

Obszar gminy Wielgie jest w przeważającej części zwodociągowany – 72,4 %. Dostęp do sieci wodociągowej posiada 1317 budynków mieszkalnych i budynków zbiorowego zamieszkania. Z sieci wodociągowej korzysta 4933 osoby. Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy jest sukcesywnie realizowana. Powoduje to systematyczne zwiększenie zapotrzebowania na wodę. W okresach letnich w czasie suszy tworzy to sytuacje kryzysowe. Dlatego konieczna staje się rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Orłowie oraz budowa drugiej stacji w Zadusznikach.

Na terenie gminy znajduje się aktualnie jedno ujęcie wody. Ujęcie wody w Orłowie posiada średnią wydajność 600 m³/dobę. Ujęcie posiada własną stację uzdatniania wody spełniającą wszystkie wymagania normatywne. Pod względem bakteriologicznym jakość wody nie budzi zastrzeżeń. Planowana jest budowa drugiego ujęcia i stacji uzdatniania w Zadusznikach.

Sieć wodociągowa na terenie gminy jest systemem spiętym co umożliwia rozprowadzanie wody również w wypadku awarii jednego z ujęć.

Na terenie gminy Wielgie funkcjonuje jedna komunalna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana we wsi gminnej Wielgie.

Oczyszczalnia o przepustowości 125 m³/dobę została przekazana do eksploatacji we wrześniu 2001 r. Rozbudowana została w roku 2007, jej aktualna przepustowość po rozbudowie wynosi ok. 350 m³/dobę. Oczyszczalnia jest obiektem nowoczesnym, spełnia wszystkie wymagania stężenia emitowanych do środowiska oczyszczonych ścieków. Z oczyszczalni korzysta łącznie około 1254 mieszkańców gminy Wielgie. Niekorzystne jest jednak to, że kanalizacja ma charakter ogólnospławny, tj. do oczyszczalni docierają zarówno ścieki sanitarne, jak i deszczowe. W związku z powyższym na terenach zurbanizowanych, szczególnie w miejscowości Wielgie, konieczna będzie budowa kanalizacji deszczowej. Udział ścieków przemysłowych w całkowitej masie nie przekracza 2%.

Ścieki z DPS w Nowej Wsi są odprowadzone do oczyszczalni w Wielgiem.

Gospodarka ściekowa w gminie nie jest jeszcze w pełni rozwiązana. Mieszkańcy terenów nieurbanizowanych rozwiązują problem odprowadzania ścieków na własnych działkach, budując zbiorniki bezodpływowe i coraz częściej przydomowe oczyszczalnie ścieków. Potrzeby w zakresie budowy oczyszczalni przydomowych na obszarze gminy ocenia się na około 300 obiektów. Na chwilę obecną liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków wynosi 320 sztuk.

Szacuje się, że w skali całej gminy około 70% zanieczyszczeń dopływających do wód stanowią źródła obszarowe, powstające głównie w wyniku rolniczego użytkowania gruntów, spływów z ciągów komunikacyjnych i terenów zainwestowanych.

Jednym ze sposobów rozwiązania tego problemu jest wyznaczenie tzw. aglomeracji, obejmujących obszary kwalifikujące się do budowy systemu kanalizacji. Dla gminy Wielgie wyznaczony został obszar aglomeracji kanalizacyjnej o RLM 2712, zatwierdzony Rozporządzeniem Nr 64/2006 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 01. czerwca 2006 roku w sprawie wyznaczenia aglomeracji Wielgie. Aglomeracja oparta jest o oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w miejscowości Wielgie obsługującą wsie: Wielgie, cz. Nowej Wsi, cz. Teodorowo, cz. Piaseczno.

II.5.3. Gospodarka odpadami

Podstawowym dokumentem w zakresie gospodarowania odpadami na terenie gminy Wielgie jest Plan gospodarki odpadami dla Gminy Wielgie na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016” Uchwała Nr XXXVIII/251/10 z dnia 26.03.2010 r. Dokument został opracowany dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa oraz realizacji określonych ustawą zasad gospodarki odpadami, a także stworzenie zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwienia odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska.

Plan w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi zakłada: objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów, podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy, podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym, uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych.

Gmina Wielgie posiadała własne wysypisko odpadów stałych usytuowane w miejscowości Teodorowo. Obecnie jest one zamknięte. Nadzór nad zbiórką i składowaniem odpadów gminy sprawuje Urząd Gminy. Zbiórka i zagospodarowanie odpadów komunalnych realizowana jest zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Coraz bardziej istotna jest segregacja odpadów w poszczególnych gospodarstwach domowych. Obecnie gmina skupia się przede wszystkim na dalszym rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, kontynuacji i intensyfikacji akcji szkoleń i podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców.

W aktualnym Programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego, w oparciu o składowisko odpadów w Lipnie utworzono Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) jako jedną z jedenastu w województwie.

II.5.4. Gospodarka elektroenergetyczna

Gmina Wielgie jest zasilana w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania w Lipnie gdzie pracują dwa transformatory o mocy 16 MVA i o napięciu 110/15 kV. Z tego GPZ - tu są prowadzone dwie linie magistralne – napowietrzna 15 kV wraz z odgałęzieniami 15 kV do zlokalizowanych stacji transformatorowych 15/0,4 kV na terenie gminy. Z tych stacji transformatorowych liniami napowietrznymi 0,4 kV zasilani są wszyscy odbiorcy z którymi Oddział Zakładu Energetycznego Toruń zawarł umowy na dostawę energii elektrycznej. Stan techniczny poszczególnych elementów sieci zasilającej, przede wszystkim stacji transformatorowych jest zadowalający. Jednak z czasem niektóre odcinki ze względu na ich wiek oraz wzrost zapotrzebowania na energię będą wymagać wymiany lub modernizacji.

Odczuwalny jest brak głównych punktów zasilania, co m.in. było przyczyną wycofania się potencjalnego inwestora z budowy biogazowni na terenie Gminy.

Gmina jest potencjalnym obszarem lokowania siłowni wiatrowych oraz innych odnawialnych źródeł energii. Aktualnie trwają prace nad nowym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, z zamiarem dopuszczenia do lokalizacji tego typu inwestycji.

II.5.5. Telekomunikacja

W zakresie stacjonarnej telefonii przewodowej teren gminy Wielgie jest obsługiwany przez Telekomunikację Polską S.A., której centrala automatyczna zlokalizowana jest w miejscowość Wielgie. Na terenie Gminy Wielgie Telekomunikacja Polska S.A. wybudowała kompleksową infrastrukturę zapewniającą możliwość świadczenia usług szerokopasmowego internetu na terenie całej Gminy. Operatorzy sieci telefonii komórkowej dążą do równomiernego pokrycia terenu stacjami bazowymi. Celem jest uzyskanie jak najlepszej komunikacji. Na terenie Gminy zlokalizowano dotychczas trzy wieże - stacje bazowe telefonii komórkowej w miejscowościach: Czarne, Nowa Wieś i Orłowo.

Realizowany na szczeblu wojewódzkim, przy udziale środków Unii Europejskiej, projekt „Kujawsko – Pomorska Sieć Informacyjna”, powinien umożliwić szerszy dostęp do szybkiego Internetu wszystkim gminom z terenu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym również gminie Wielgie. Gmina Wielgie jest także uczestnikiem powyższego projektu oraz bierze udział w projekcie Infostrada, który ma na celu usprawnienie przepływu informacji pomiędzy jednostkami samorządów.

II.6. Porównanie wskaźników

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie wybranych wskaźników Gminy Wielgie na tle powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w celu lepszego zobrazowania pozycji gminy Wielgie w skali lokalnej i regionalnej.

Tabela 11. Porównanie wskaźników na tle gminy, powiatu i województwa.

Stan na 31.12.2012 r.

Wskaźnik	Jednostka	Wartość
Ludność na 1 km ² [osoby]	Gmina Wielgie	51
	Powiat lipnowski	66
	Województwo kujawsko-pomorskie	117
Kobiety na 100 mężczyzn [osoby]	Gmina Wielgie	101
	Powiat lipnowski	101
	Województwo kujawsko-pomorskie	106
Mażeństwa na 1000 ludności	Gmina Wielgie	6,7
	Powiat lipnowski	5,6
	Województwo Kujawsko-Pomorskie	5,3
Urodzenia na 1000 ludności	Gmina Wielgie	10,1
	Powiat lipnowski	11,2
	Województwo kujawsko-pomorskie	9,9
Zgony na 1000 ludności	Gmina Wielgie	10,7
	Powiat lipnowski	10,1
	Województwo kujawsko-pomorskie	9,7
Przyrost naturalny	Gmina Wielgie	-0,6
	Powiat lipnowski	1,1

	Województwo kujawsko-pomorskie	0,2
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]		
	Gmina Wielgie	15,4
	Powiat lipnowski	16,7
	Województwo kujawsko-pomorskie	11,1
Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności		
	Gmina Wielgie	72,4
	Powiat lipnowski	83,7
	Województwo kujawsko-pomorskie	91,1
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności		
	Gmina Wielgie	21,9
	Powiat lipnowski	30,4
	Województwo kujawsko-pomorskie	65,6
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców [jed. gosp.]		
	Gmina Wielgie	542
	Powiat lipnowski	687
	Województwo kujawsko-pomorskie	896
Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca [zł]		
	Gmina Wielgie	912,53
	Powiat lipnowski	996,95
	Województwo kujawsko-pomorskie	2322,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Bank Danych Lokalnych

W 2012 roku gęstość zaludnienia w gminie przyjęła wartość 51 osób/km². Na terenie powiatu wyniosła 66 osób/km². Wskaźnik ludności na 1 km² na terenie gminy Wielgie był o ponad połowę niższy od średniej wartości dla obszaru całego województwa kujawsko-pomorskiego, która wynosiła 117 osób/km².

Współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, identycznie rozkładała się w gminie i w powiecie, przyjmując wartość 101. Wskaźnik ten przyjmuje wyższą wartość na terenie województwa – 106 kobiet na 100 mężczyzn.

Analizując wskaźnik małżeństw na 1000 ludności, należy stwierdzić na terenie gminy Wielgie zawarto najwięcej związków małżeńskich (6,7 na 1000 ludności). Dla powiatu lipnowskiego wskaźnik ten przyjął wartość 5,6, natomiast dla województwa 5,3.

W przypadku liczby urodzeń żywych na 1000 ludności, gmina Wielgie z wynikiem 10,1 wypadła gorzej niż powiat (11,2), a lepiej niż województwo (9,9). Liczba zgonów na 1000 ludności w gminie w 2012 roku osiągnęła wartość 10,7. Średni poziom wskaźnika w województwie wynosił 9,7, a powiatu lipnowskiego 10,1.

Ze względu na wysoką liczbę zgonów wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Wielgie przyjmuje wartość -0,6. Wielkość przyrostu naturalnego dla powiatu wynosi 1,1 i tym samym przyjmuje największą wartość wśród analizowanych jednostek, ponieważ w przypadku województwa wskaźnik wynosi 0,2.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (15,4) jest w gminie wyższy niż średnia wojewódzka (11,1), ale jednocześnie niższy w porównaniu do wskaźnika powiatowego (16,7).

Pod względem zwodociągowania i skanalizowania gmina Wielgie odbiega od średniej wojewódzkiej i powiatowej. Z sieci wodociągowej korzysta w gminie 72,4% mieszkańców, podczas gdy na obszarze całego województwa jest to 91,1. Znaczące różnice w dostępności infrastruktury komunalnej w gminie widać w szczególności w przypadku kanalizacji sanitarnej, która w gminie obsługuje jedynie 21,9% mieszkańców, podczas gdy w skali wojewódzkiej wskaźnik ten wynosi 65,6%.

Gmina charakteryzuje się niższym niż powiat wskaźnikiem przedsiębiorczości mieszkańców, co wynika z jej rolniczego charakteru.

Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca są w gminie Wielgie zdecydowanie niższe niż w przypadku całego województwa, ponieważ stanowią jedynie 39% wartości wskaźnika dla województwa.

II.7. Zasoby finansowe gminy

Planowanie działań rozwojowych podczas konstruowania Strategii Rozwoju wymaga każdorazowo ich konfrontacji z realnymi możliwościami budżetowymi gminy. Podejmowane decyzje władz samorządowych opierają się o zarządzanie finansami Gminy, obejmujące ciągłą analizę jej kondycji finansowej, poziomu i struktury dochodów oraz wydatków. Jest ona niezbędna w przypadku planów dotyczących zaciągania kredytów lub pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania działań. Poziom i struktura dochodów budżetowych determinowane są w dużej mierze przez charakter społeczno-gospodarczy Gminy. Dochody te w znacznym stopniu decydują o poziomie i strukturze wydatków, w szczególności zaś o możliwościach inwestycyjnych Gminy.

W roku 2008 dochody gminy Wielgie wynosiły 18,8 mln złotych, a w roku 2012 – 23,8 mln złotych. Wydatki w roku 2008 kształtowały się na poziomie 16,6 mln złotych, a w 2012 roku wyniosły 23,4 mln złotych.

Tabela 12. Dochody i wydatki Gminy Wielgie w latach 2008-2012.

Stan na 31.12.

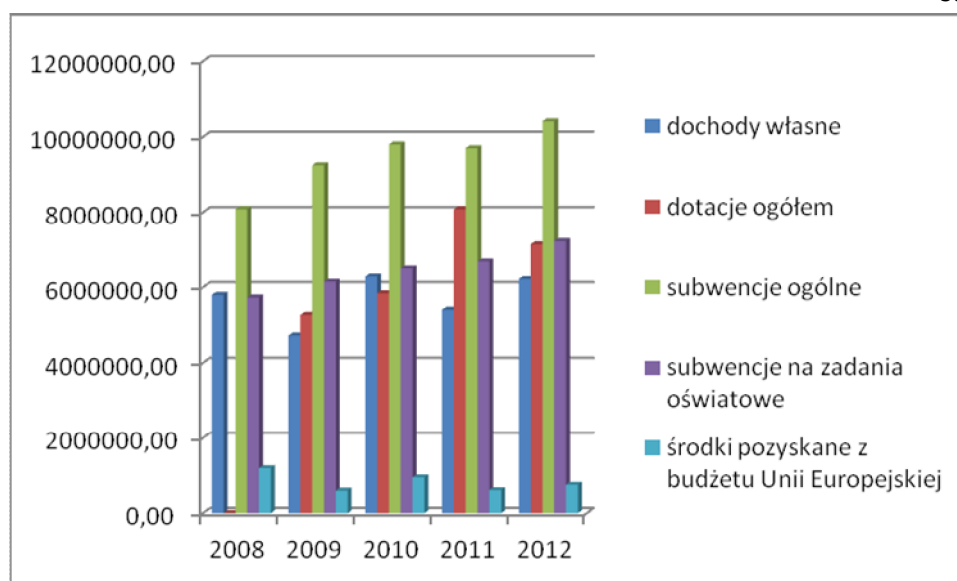
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Dochody ogółem	18948878,55	19247580,52	21929734,81	23190076,57	23772147,34
Wydatki ogółem	16562626,12	19950522,98	21366114,59	25904156,73	23354551,38
Wynik	2386252,43	-702942,46	563620,22	-2714080,16	417595,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Największym źródłem dochodów gminy Wielgie w analizowanym okresie były subwencje ogólne, dotacje oraz subwencje oświatowe. Strukturę dochodów gminy w latach 2008-2012 zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 10. Dochody gminy Wielgie w latach 2008-2012.

Stan na 31.12.

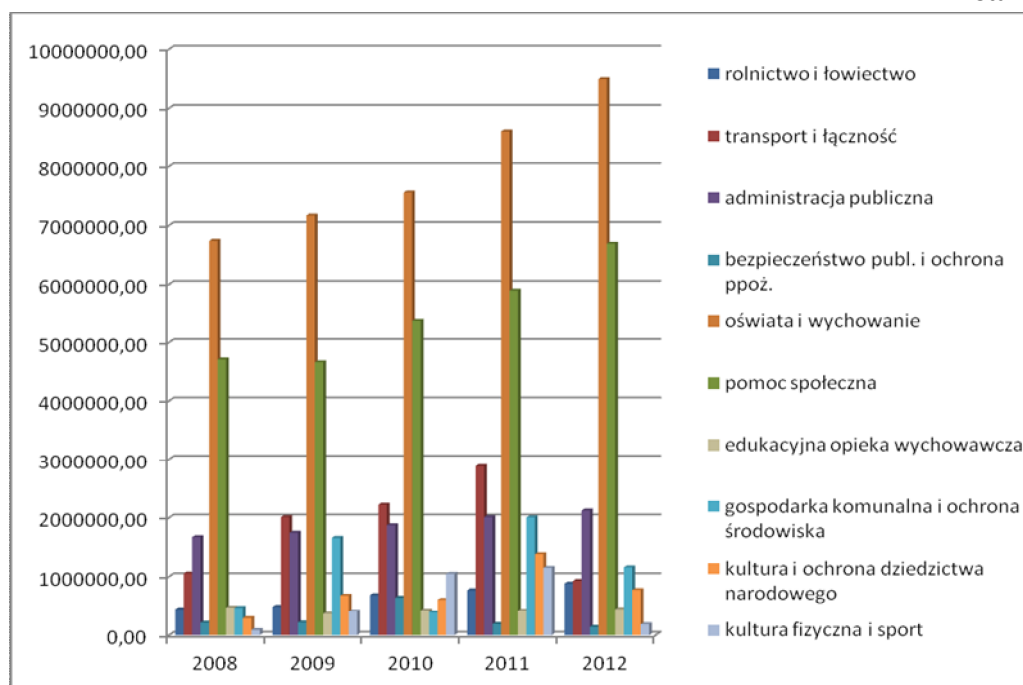


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

W 2012 roku, podobnie, jak w latach poprzednich największy udział w wydatkach gminy miały wydatki związane z oświatą i wychowaniem (40,6% ogółu wydatków) oraz wydatki związane z pomocą społeczną (28,6% ogółu wydatków). Strukturę wydatków gminy w latach 2008-2012 zaprezentowano poniżej.

Wykres 11. Wydatki gminy Wielgie w latach 2008-2012.

Stan na 31.12.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

W 2012 roku dochody ogółem na 1 mieszkańca wynosiły w gminie 3487,70 zł, a dochody własne na 1 mieszkańca – 912,53 zł. W porównaniu do roku 2008 dochody ogółem wzrosły o 612,74 zł, a dochody własne – o 32,84 zł. Na tle innych gmin dochody ogółem na 1

mieszkańca w gminie Wielgie są wyższe niż średnia dla powiatu i jedne z najwyższych wśród gmin powiatu lipnowskiego.

Tabela 13. Dochody na 1 mieszkańca w gminie Wielgie.

Stan na 31.12.2012 r.

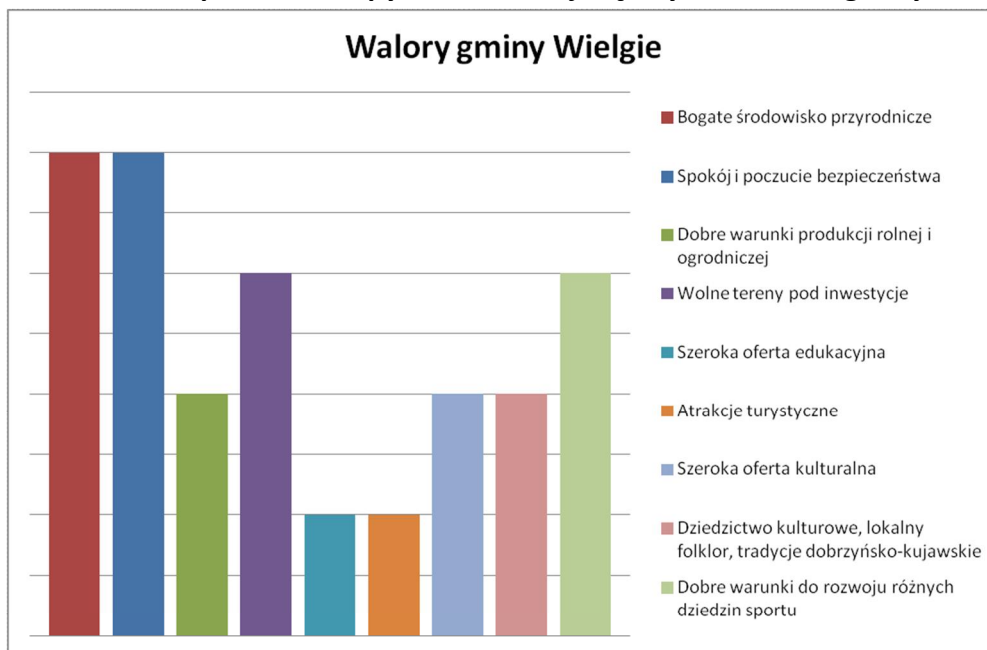
Jednostka terytorialna	Dochody ogółem na 1 mieszkańca [zł]	Dochody własne na 1 mieszkańca [zł]
Miasto Lipno	2727,06	1090,1
Gmina Bobrowniki	3075,08	1008,56
Gmina Chrostkowo	3291,97	1071,03
Miasto i Gmina Dobrzyń nad Wisłą	3392,25	1000,24
Gmina Kikół	3099,42	842,57
Gmina Lipno	3116,99	949,83
Gmina Skępe	3259,45	1064,94
Gmina Tłuchowo	3508,74	1005,76
Gmina Wielgie	3487,7	912,53
Powiat lipnowski	3147,84	996,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

III Wyniki badań konsultacyjnych

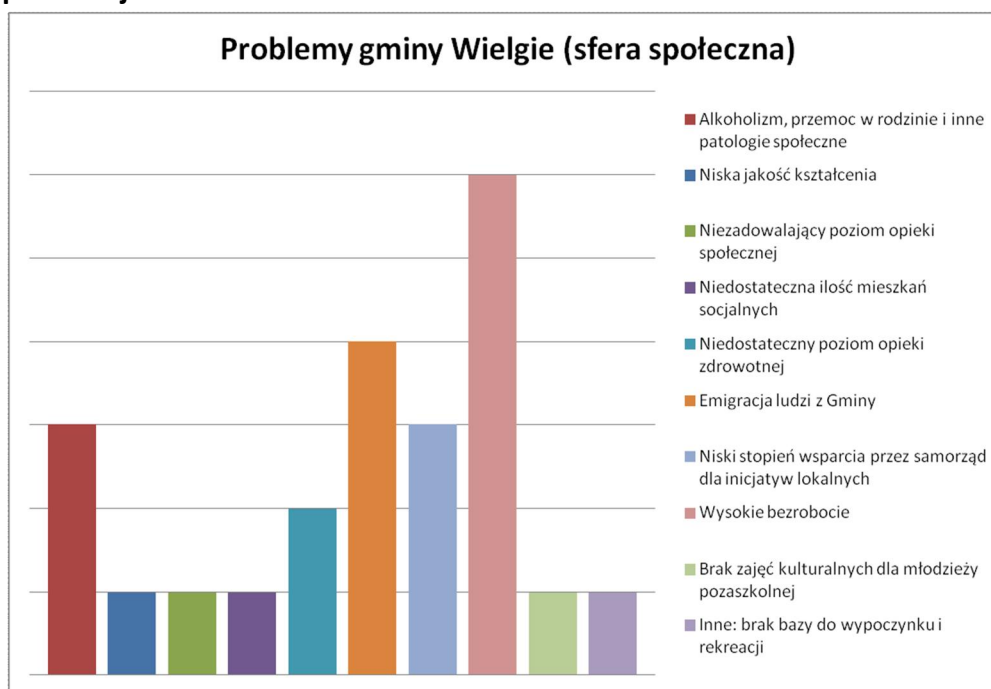
Na potrzeby opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020” zostały przeprowadzone badania opinii społecznej wśród mieszkańców gminy, mające na celu ich włączenie w proces tworzenia dokumentu oraz poznanie opinii na temat podstawowych walorów gminy, najbardziej newralgicznych problemów, preferowanych kierunków rozwoju oraz pożądanych inwestycji. Przeprowadzone badania opinii społecznej stanowią element konsultacji społecznych na etapie koncepcyjnym powstawania dokumentu.

Za największe walory gminy Wielgie ankietowani uznali bogate środowisko przyrodnicze oraz spokój i poczucie bezpieczeństwa (18%). Z kolei 14% ankietowanych wskazywało na wolne tereny pod inwestycje oraz dobre warunki do rozwoju sportu.

Wykres 12. Rozkład odpowiedzi na pytanie dot. największych walorów gminy Wielgie.

Źródło: opracowanie własne

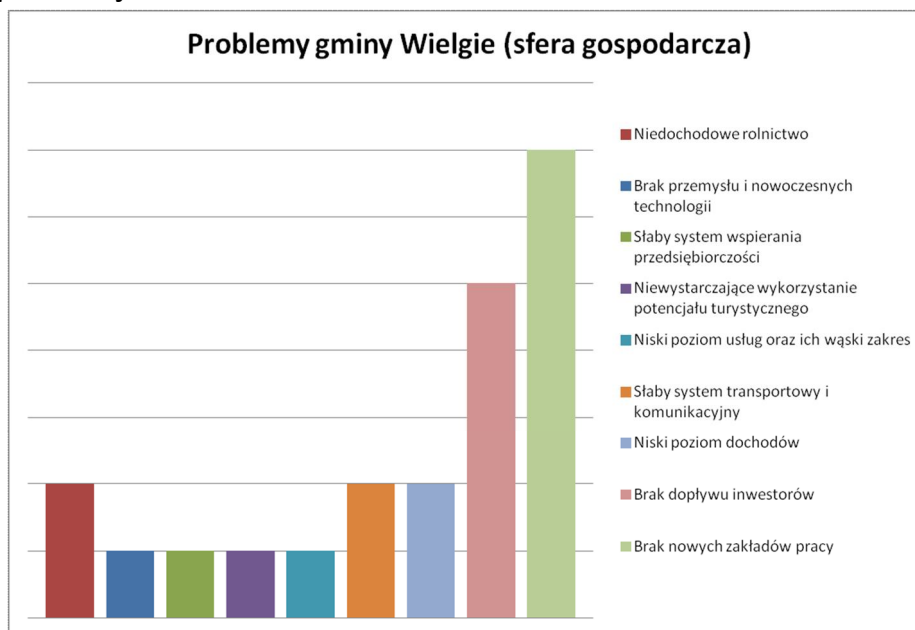
Największym problemem gminy Wielgie w sferze społecznej, jest według jej mieszkańców wysokie bezrobocie – tak uznało 26% respondentów. Z kolei 17% mieszkańców uznało za największy problem emigrację ludzi z gminy, co może wskazywać na dostrzeganie przez mieszkańców gminy zależności pomiędzy dostępnością miejsc pracy a chęcią zamieszkiwania na terenie gminy. Stosunkowo duża liczba odpowiedzi (13%) wskazywała również na alkoholizm, przemoc w rodzinie i inne patologie.

Wykres 13. Rozkład odpowiedzi na pytanie dot. największych problemów gminy Wielgie w sferze społecznej.

Źródło: opracowanie własne

Największą bolączką gospodarczą gminy Wielgie jest zdaniem jej mieszkańców brak nowych zakładów pracy (tak uznało 32% ankietowanych) oraz co się z tym ściśle wiąże brak dopływu nowych inwestorów – tę odpowiedź wskazało 23% ankietowanych).

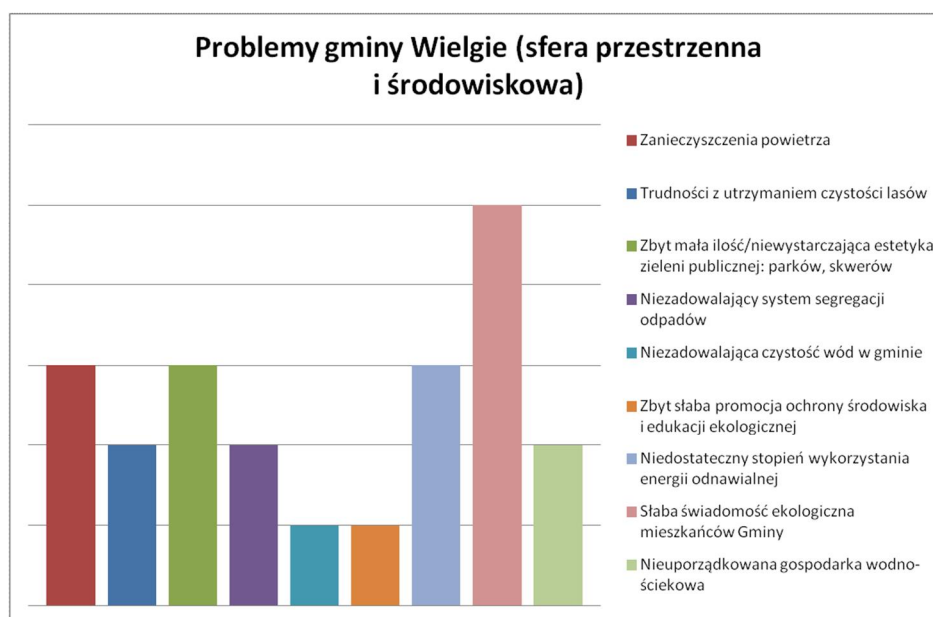
Wykres 14. Rozkład odpowiedzi na pytanie dot. największych problemów gminy Wielgie w sferze gospodarczej.



Źródło: opracowanie własne

Największa polaryzacja opinii mieszkańców gminy dotyczy sfery przestrzennej i środowiskowej. 23% ankietowanych wskazywało na słabą świadomość ekologiczną mieszkańców gminy, 14% na zanieczyszczenie powietrza, zbyt małą ilość i niewystarczającą estetykę przestrzeni publicznej i niedostateczny stopień wykorzystania energii odnawialnej.

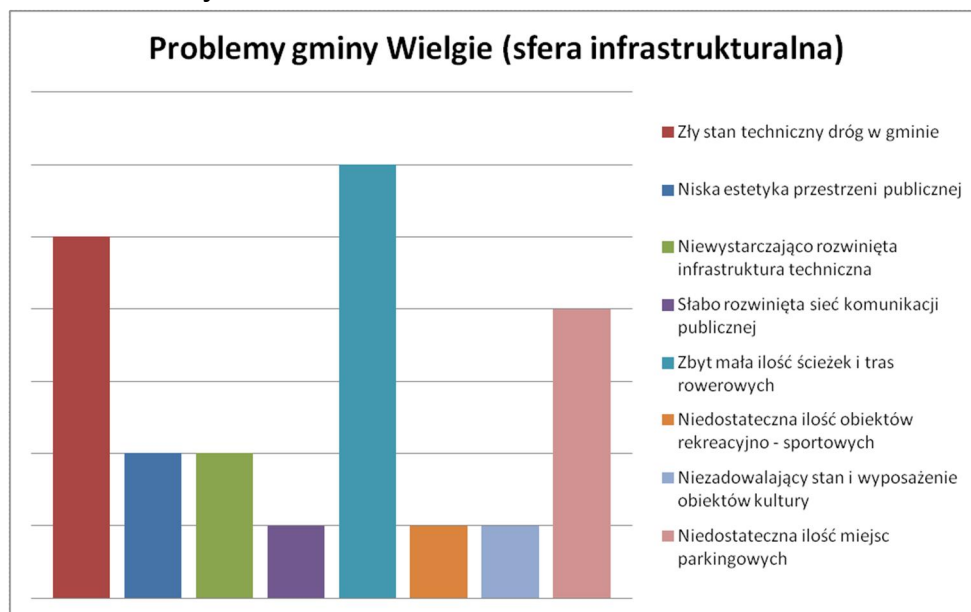
Wykres 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie dot. największych problemów gminy Wielgie w sferze przestrzennej i środowiskowej.



Źródło: opracowanie własne

W sferze infrastrukturalnej kwestiami problematycznymi są według mieszkańców przede wszystkim: zbyt mała ilość ścieżek i tras rowerowych (27% odpowiedzi), następnie zły stan techniczny dróg w gminie (23%), niedostateczna ilość miejsc parkingowych (18%).

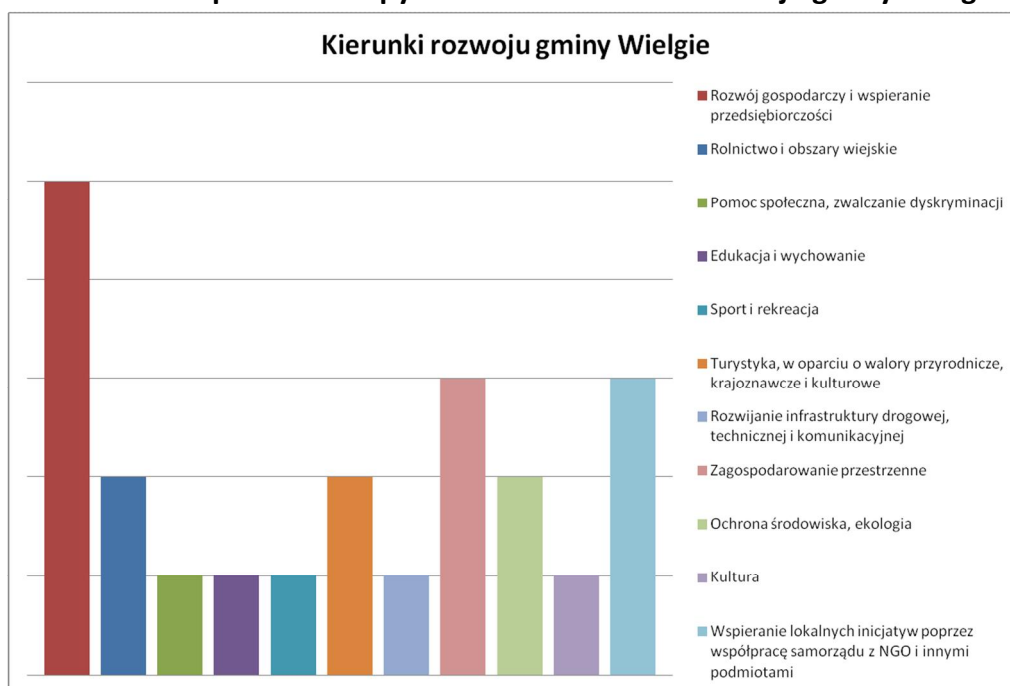
Wykres 16. Rozkład odpowiedzi na pytanie dot. największych problemów gminy Wielgie w sferze infrastrukturalnej.



Źródło: opracowanie własne

Szans rozwojowych dla gminy mieszkańcy upatrują przede wszystkim w rozwoju gospodarczym i wspieraniu przedsiębiorczości (23% odpowiedzi), zagospodarowaniu przestrzennym (14%) i wspieraniu lokalnych inicjatyw poprzez współpracę samorządu z NGO i innymi podmiotami (14%).

Wykres 17. Rozkład odpowiedzi na pytanie dot. kierunków rozwoju gminy Wielgie.



Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy gminy zostali również poproszeni o wskazanie najważniejszych, ich zdaniem, inwestycji, które powinny zostać zrealizowane w gminie w czterech sferach: społecznej, gospodarczej, ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych, infrastruktury.

Proponowane inwestycje w sferze społecznej najczęściej skupiały się wokół dwóch elementów:

- Rynek pracy – tworzenie nowych miejsc pracy, zwalczanie bezrobocia.
- Edukacja – dodatkowe bezpłatne zajęcia językowe, taneczne i komputerowe dla dzieci, szkolenia dla bezrobotnych i dbanie o wysoki poziom edukacji.

W sferze gospodarczej mieszkańcy zwracają uwagę przede wszystkim na: wsparcie dla młodych rolników poprzez szkolenia i doradztwo, tworzenie nowych miejsc pracy, pozyskiwanie inwestorów m.in. poprzez obniżenie podatku/zwolnienia podatkowe, promocję turystyki regionalnej oraz budowę ścieżki rowerowej nad Jeziorem Piaseczno wraz z budową bazy wypoczynkowo-rekreacyjnej nad jeziorem.

Priorytetowym działaniem w sferze środowiska i zasobów przyrodniczych jest według mieszkańców kwestia zieleni publicznej. Wskazują oni bowiem na konieczność uporządkowania i zagospodarowania parku w Wielgim, w tym dokonania nowych nasadzeń i uprzątnięcia parku, zwracają również uwagę na konieczność ochrony systemów zieleni publicznej w gminie. Ponadto, w sferze środowiskowej dostrzegają konieczność poprawy jakości wód oraz usprawnienia sieci kanalizacyjnej.

W przypadku sfery infrastrukturalnej mieszkańcy gminy najczęściej zwracali uwagę na konieczność podniesienia jakości infrastruktury komunikacyjnej poprzez budowę, budowę i remonty dróg, budowę parkingów (parking w Czarnem). Respondenci podkreślali również konieczność podnoszenia jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej poprzez jej budowę (budowa kanalizacji w Czarnem) i modernizację. Ponadto, wśród pożądanых inwestycji infrastrukturalnych pojawiły się propozycje: wykonania elewacji szkoły w Czarnem, utworzenia kawiarenki dla młodzieży, budowy lub adaptacji obiektu na potrzeby dziennego domu seniora.

IV ANALIZA SWOT

Zaprezentowana analiza SWOT to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów.

Szczegółowo analiza SWOT polega na rozważeniu:

- Sił (**Strengths**) - mocnych stron – czynników wewnętrznie pozytywnych – atutów, które w sposób pozytywny wyróżniają z otoczenia, tworzące podstawy dla rozwoju, podnoszące atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających,
- Słabości (**Weaknesses**) - słabych stron – czynników wewnętrznie negatywnych – konsekwencji ograniczeń zasobów, mających negatywny wpływ na rozwój gminy lub utrudniających realizację zamierzeń, obniżających pozycje zarówno w oczach mieszkańców jak i inwestorów zewnętrznych,
- Szans (**Opportunities**) – czynników zewnętrznie pozytywnych – zjawisk i tendencji w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem do rozwoju, cechy makrootoczenia, które sprzyjają rozwojowi gminy,
- Zagrożeń (**Threats**) – czynników zewnętrznie negatywnych – wszystkich czynników zewnętrznych, które postrzegane są jako bariery rozwoju, cechy makrootoczenia, które mogą spowolnić rozwój gminy.

Czynniki usystematyzowane jako mocne i słabe strony Wielgie traktowane są jako wewnętrzne uwarunkowania gminy, odnoszące się bezpośrednio do zasobów i problemów istniejących na jej obszarze. Szanse i zagrożenia są traktowane jako uwarunkowania zewnętrzne, niezależne, których zaistnienie w otoczeniu gminy może na nie oddziaływać.

Poniżej znajdują się wyniki analizy SWOT pogrupowane w czterech sferach funkcjonowania Gminy Wielgie:

- Sfera infrastrukturalna.
- Sfera gospodarcza.
- Sfera przestrzenno-środowiskowa.
- Sfera społeczna.

Tabela 14. Analiza SWOT – sfera infrastrukturalna.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Dostępność do Internetu na terenie całej gminy, - Duży stopień zwodociągowania gminy, - Dobry społeczny klimat dla inwestorów, - Dobre warunki do produkcji wysokiej jakości produktów rolnych 	<ul style="list-style-type: none"> - Zły stan techniczny dróg gminnych, - Brak chodników i poboczy, - Niski stopień skanalizowania gminy, - Rozproszona zabudowa na obszarze gminy, - Nieuregulowana gospodarka ściekowa - Niewystarczająca liczba przydomowych oczyszczalni ścieków, - Brak sieci ciepłowniczej i gazociągu, - Zły stan infrastruktury energetycznej, - Konieczność przeprowadzenia prac remontowych w placówkach oświatowych, m.in. docieplenie, doposażenie, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, - Słaba dostępność komunikacji zbiorowej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Dogodne położenie w centrum kraju, - Dobre warunki do produkcji odnawialnej energii (farmy wiatrowe, biogazownie), - Rozwój szerokopasmowego Internetu, - Możliwość przygotowania katalogu terenów inwestycyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Duże koszty uzbrojenia terenów pod inwestycje - Skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków pomocowych na inwestycje infrastrukturalne, - Zły stan infrastruktury energetycznej - Restrykcyjne wymogi prawne związane z ochroną środowiska.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Analiza SWOT – sfera gospodarcza.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Silne rolnictwo, – Istnienie grup producenckich rolników, – Możliwość udostępnienia terenów pod inwestycje, – Zaplecze surowcowe dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego (przede wszystkim mlecznego), – Atrakcyjne tereny dla budownictwa mieszkaniowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Wysoki poziom bezrobocia, – Brak mechanizmów stymulujących powstawanie nowych podmiotów gospodarczych, – Brak inwestorów – Peryferyjność gminy – Brak nowych zakładów pracy – przedsiębiorstw produkcyjnych, – Niedostateczna ilość wysoko kwalifikowanej kadry, – Niedostatecznie rozwinięte doradztwo i wsparcie dla sektora MSP, – Niskie dochody społeczeństwa.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Wykorzystanie potencjału dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa, – Sprzyjające warunki dla rozwoju agroturystyki, – Współpraca z sąsiadującymi gminami, – Zbrojenie terenów inwestycyjnych, – Rosnące zapotrzebowanie na usługi turystyczne w regionach atrakcyjnych przyrodniczo, historycznie i kulturowo. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niekorzystna sytuacja na rynku pracy, – Brak ekonomicznej stabilizacji w rolnictwie, – Utrzymujący się kryzys gospodarczy i związane z nim spowolnienie gospodarcze – Słaba perspektywa rozwoju , – Ubożenie społeczeństwa, – Konkurencja ze strony innych regionów, – Obniżenie krajowych środków finansowych na walkę z bezrobociem, – Trudność w pozyskaniu funduszy zewnętrznych ze względu brak środków własnych stanowiących wkład własny.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Analiza SWOT – sfera przestrzenno-środowiskowa.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Czyste środowisko – Wysoka klasa czystości wody powierzchniowych – Liczne jeziora na terenie gminy, – Obiekty zabytkowej architektury, – Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jezioro Piaseczeńskie” – Brak uciążliwego przemysłu. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niedostateczne wykorzystanie potencjału turystycznego, – Brak programu ochrony pomników przyrody, – Niedostatecznie rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna, – Brak sieci gazowej, – Niska jakość sieci energetycznej, – Niedostateczne zagospodarowanie jezior, – Słabo rozwinięte rolnictwo ekologiczne, – Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Nacisk Unii Europejskiej na politykę proekologiczną, – Dofinansowanie dla rolnictwa, – Rozwój turystyki w oparciu o zasoby przyrodnicze, – Realizacja przedsięwzięcia związanego z zagospodarowaniem przestrzennym terenów wokół Zbiornika Włocławskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Rosnące zanieczyszczenie środowiska naturalnego, – Atrakcyjność inwestycyjna gmin ościennych, – Restrykcyjne przepisy prawne w zakresie ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17. Analiza SWOT – sfera społeczna.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Dobrze funkcjonująca opieka społeczna i służba zdrowia, – Dobra dostępność infrastruktury społecznej, – Aktywna działalność organizacji pozarządowych, – Cykliczna organizacja imprez kulturalnych i sportowych (festyny, konkursy, zawody, imprezy integracyjne), – Wykształcona kadra w zakresie oświaty i kultury, – Bezpłatne, cykliczne badania specjalistyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy – Niechęć i mała mobilność mieszkańców w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych, – Migracja młodych i wykształconych mieszkańców do większych miast lub poza granice kraju, – Wysoki poziom bezrobocia, – Niska świadomość zdrowotna społeczeństwa, – Niska zdolność absolwentów do zatrudnienia (słabe umiejętności praktyczne), – Zagrożenie patologią w rodzinach ubogich, – Niska aktywność społeczna.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Możliwość dofinansowania z funduszy unijnych projektów szkoleniowych, – Polityka prorodzinna kraju - wspieranie kobiet w powrocie do pracy, – Promocja dorobku kulturowego i tradycji regionalnych, – Promocja kształcenia ustawicznego, – Pobudzanie inicjatyw oddolnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Trudności z rozwiązaniem problemów związanych z transformacją ekonomiczną: wzrostem bezrobocia, odpływem młodego pokolenia, osłabienia więzi społecznych, – Obciążenie systemu zdrowia i opieki społecznej będące skutkiem starzenia się społeczeństwa, – Niskie nakłady państwa na służbę zdrowia, – Postępujący niż demograficzny.

Źródło: opracowanie własne

ZIDENTYFIKOWANE BARIERY ROZWOJU GMINY:

1. Niewystarczająca dostępności komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna (stan dróg),
2. Niewystarczająca infrastruktura ochrony środowiska, szczególnie w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych,
3. Niska jakość sieci energetycznej,
4. Brak systemowych instrumentów wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,
5. Niewystarczające wykorzystanie walorów i potencjału turystycznego,
6. Brak powrotów wykształconej młodzieży – niskie kwalifikacje osób pozostających w gminie.

V WIZJA ROZWOJU GMINY

Rozwój Gminy Wielgie będzie realizowany w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, które zakładają równowagę pomiędzy rozwojem gospodarczym, poszanowaniem praw przyrody i rozwojem społecznym. Rozwój ten zakłada podporządkowanie procesów gospodarczych potrzebie zachowania i ochrony środowiska naturalnego.

Misja zawiera ogólny kierunek dalszego rozwoju gminy w planowanym horyzoncie czasowym strategii. Stanowi **deklarowany sposób osiągnięcia stanu docelowego** - wyrażonego w wizji rozwoju. Misja umożliwi skoncentrowanie wysiłków planistycznych i realizacyjnych na określonej grupie celów i zadań realizacyjnych.

Wyrażać się ona będzie przede wszystkim poprzez:

- Rozwój gospodarczy poprzez nowoczesne i rozwinięte rolnictwo, stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz wykorzystanie walorów turystycznych gminy;
- Rozwój infrastruktury przyczyniającej się do poprawy warunków życia mieszkańców oraz podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej gminy;
- Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, uregulowanie gospodarki komunalnej oraz zachowanie ładu przestrzennego;
- Aktywizacja lokalnej społeczności, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych.

```
graph TD; A[MISJA] --> B[Poprawa stanu infrastruktury technicznej (szczególnie drogowej), tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywności mieszkańców, skutkujących podwyższeniem jakości życia w gminie Wielgie.];
```

MISJA

Poprawa stanu infrastruktury technicznej (szczególnie drogowej), tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywności mieszkańców, skutkujących podwyższeniem jakości życia w gminie Wielgie.

Realizacja założeń w ramach czterech sfer – gospodarczej, infrastrukturalnej, przestrzenno-środowiskowej i społecznej ma przyczynić się do osiągnięcia pożądanego obrazu Gminy Wielgie w przyszłości, wyartykułowanego w wizji rozwoju. **Wizja** stanowi jeden z podstawowych elementów wpływających na kierunek rozwoju lokalnego na danym terenie. **Wyznacza pożądaną stan docelowy** w określonym momencie czasu – od roku opracowania strategii do roku 2020, do którego należy dążyć podporządkowując mu wszelkie działania podejmowane na obszarze gminy.

WIZJA ROZWOJU



Gmina Wielgie – obszarem o wysokim poziomie rozwoju infrastruktury technicznej, z nowoczesnym rolnictwem, przyjaznym inwestorom, atrakcyjnym turystycznie w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe, zamieszkałym przez podnoszących swoje kwalifikacje mieszkańców

VI PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU

Na podstawie analizy danych zastanych oraz ewaluacji dotychczas obowiązującej strategii, a także na podstawie konsultacji społecznych, przeprowadzonych z przedstawicielami różnych środowisk oraz w oparciu o dokonaną tematyczną analizę SWOT, wyznaczono cztery priorytety, przypisując im po jednym celu strategicznym do realizacji na lata 2012-2020. Po wyznaczeniu celów strategicznych, następnym krokiem było ich doprecyzowanie i pogrupowanie w działania, które z kolei przekładają się na projekty kluczowe realizujące strategię.

Priorytety określają najważniejsze sfery, które najpilniej potrzebują interwencji na terenie gminy Wielgie. Priorytety będą realizowane za pomocą celów strategicznych.

Cele strategiczne to ogólnie i szeroko zdiagnozowane kierunki rozwoju gminy, które obejmują dany obszar problemowy bądź dane pole, w których samorząd realizuje swoje działania. Cele strategiczne określa się w oparciu o problemy kluczowe, wynikające z analizy otoczenia zewnętrznego gminy i jej wewnętrznych atutów i słabości.

Działania to zadania odnoszące się do poszczególnych celów strategicznych. Są wytycznymi dotyczącymi realizacji wizji strategii rozwoju. Większość działań wskazanych w niniejszej strategii rozwoju to zadania należące do prerogatyw gminy, jednakże w katalogu zadań znalazły się i takie, do których realizacji niezbędna jest współpraca Gminy Wielgie z innymi samorządami lub instytucjami czy organizacjami działającymi w przestrzeni gminy.

Typy projektów to rodzaje przedsięwzięć, które będą realizowane w ramach poszczególnych priorytetów, celów strategicznych i działań.

Projekty kluczowe to konkretne i szczegółowe zadania realizujące strategię.



VI.1. PRIORYTET - INFRASTRUKTURA

Rozwój sfery infrastrukturalnej ma kluczowe znaczenie dla podnoszenia atrakcyjności gminy, zarówno w zakresie jakości życia jej mieszkańców, jak i pod względem inwestycyjnym.

Samorząd lokalny jest animatorem rozwoju lokalnej gospodarki i ponoszenia jakości życia poprzez oferowanie odpowiednio przygotowanej infrastruktury technicznej. Gmina, dysponując środkami na rozwój i poprawę stanu infrastruktury oraz świadcząc usługi publiczne, może kreować lokalny rynek, dzięki temu pośrednio staje się jednym z największych partnerów oferujących pracę.

W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej do najważniejszych zadań gminy należą inwestycje w infrastrukturę drogową. Istotnym problemem sieci dróg na terenie Gminy Wielgie jest niedoinwestowanie w zakresie modernizacji nawierzchni. Zdiagnozowano kilka punktów krytycznych, w ramach których podjęcie inwestycji usprawni lokalny układ komunikacyjny oraz podniesie atrakcyjność inwestycyjną całej gminy.

Do podstawowych zadań gminy, które wyznaczyły cele operacyjne sfery infrastrukturalnej, należą także: dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej, budowa ujęć wodnych. Tego rodzaju infrastruktura ma kluczowe znaczenie w zakresie właściwego zagospodarowania obszarów gminy, a także podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej.

Wzrost społeczno-gospodarczy Gminy Wielgie będzie możliwy jedynie w przypadku podjęcia różnorodnych działań rozwijających infrastrukturę na jej terenie.

CEL STRATEGICZNY

Rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do poprawy jakości życia mieszkańców

DZIAŁANIA:

- I. **Poprawa powiązań komunikacyjnych z otoczeniem oraz modernizacja wewnętrznego układu drogowego.**
- II. **Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Gminy.**
- III. **Zapewnienie nieprzerwanych dostaw wody na potrzeby bytowe i produkcyjne.**
- IV. **Zakończenie procesu wodociągowania gminy.**

TYPY PROJEKTÓW:

1. Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich na terenie gminy.
2. Budowa, przebudowa i remonty chodników oraz ścieżek rowerowych.
3. Budowa kanalizacji zbiorczej.

4. Budowa przyłączy kanalizacyjnych.
5. Budowa przyzagrodowych (prydomowych) oczyszczalni ścieków.
6. Budowa szczelnych zbiorników bezodpływowych.
7. Budowa nowego ujęcia i stacji uzdatniania wody.
8. Budowa odcinków sieci wodociągowej.
9. Budowa przyłączy wodociągowych.

PROJEKTY KLUCZOWE:

- *Przebudowa odcinka drogi wojewódzkiej Nr 558 w granicach wsi Wielgie;*
- *Budowa ujęcia i stacji uzdatniania wody w Zadusznikach.*

Wszystkie projekty do realizacji w ramach powyższego priorytetu będą sukcesywnie wprowadzane do wieloletniej prognozy finansowej.

VI.2. PRIORYTET – NOWOCZESNE ROLNICTWO I KONKURENCYJNE PRZETWÓRSTWO

Gmina Wielgie jest obszarem tradycyjnego rolnictwa, o utrwalonej, rozdrobnionej strukturze gospodarstw. Większość z nich nie spełnia kryteriów gospodarstwa towarowego, a więc takiego, które produkuje na rynek, jest w stanie utrzymać ze swojej produkcji rodzinę i tworzyć dodatkowe miejsca pracy. Proces konsolidacji ziemi jest powolny, ale systematyczny. Przyspieszeniu nie sprzyja zła sytuacja na rynku pracy w powiecie, województwie i kraju. W okresie średnio i długoterminowym można się spodziewać dostosowywania gospodarstw do wyzwań i potrzeb rynku.

Skuteczność działań w obszarze rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego będzie zależała przede wszystkim od instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej UE polityki państwa. Rola samorządu gminy będzie przede wszystkim inspirująca i informacyjna. Znaczenie tego działu gospodarki dla gminy w najbliższych latach uzasadnia umieszczenie go na poziomie priorytetu rozwoju gminy.

CEL STRATEGICZNY

Struktura gospodarstw rolnych oraz ich produkcja dostosowane do wymogów i potrzeb rynku – z rozwijającym się zapleczem przetwórczym

DZIAŁANIA:

- I. **Kontynuowanie procesu powiększania przeciętnej powierzchni gospodarstw rolnych, do parametrów gospodarstw towarowych.**
- II. **Rozwijanie grup producentów oraz form spółdzielczych, zdolnych do organizowania przetwórstwa rolno-spożywczego i handlu, w oparciu o własne produkty.**

III. Różnicowanie działalności w części gospodarstw, w kierunku nierolniczym, z wykorzystaniem wsparcia UE.

IV. Intensyfikowanie skutecznych form doradztwa rolniczego i ekonomicznego.

VI.3. PRIORYTET – GOSPODARKA I RYNEK PRACY

Podjęcie działań przyczyniających się do rozwoju przedsiębiorczości oraz wzrostu konkurencyjności gospodarczej gminy przekłada się na poprawę jakości życia jej mieszkańców. Im silniejsze i liczniejsze przedsiębiorstwa funkcjonują na obszarze gminy, tym szczególnie mieszkańcy mają większe szanse na godne warunki życia bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania czy podejmowania pracy za granicą. Uwarunkowania, w jakich funkcjonują przedsiębiorstwa, zależą od szeregu czynników. Rolą samorządu lokalnego jest kreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, w tym wprowadzenie lokalnego systemu ulg podatkowych. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw jest wyjątkowo wrażliwy na oddziaływanie niekorzystnych czynników zewnętrznych oraz zmian zachodzących w ich turbulentnym otoczeniu, w związku z czym uwaga samorządu powinna być skupiona szczególnie na wspomnianym sektorze. Wielu małych i średnich przedsiębiorców nie jest w stanie samodzielnie w wystarczającym stopniu wykorzystywać pojawiających się możliwości rozwoju firm.

Problem bezrobocia dotyczy – z różnym natężeniem – większości gmin w regionie. W gminie Wielgie udział osób bezrobotnych zarejestrowanych, w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym, na koniec grudnia 2012 roku wynosił 15,4%. Priorytetowe znaczenie w tym kontekście, mają zagadnienia związane z aktywizacją rynku pracy, dostosowanie oferty edukacyjnej do jego potrzeb oraz podnoszenia jakości kształcenia, stwarzającego możliwości wyrównywania szans rozwojowych młodego pokolenia.

CEL STRATEGICZNY

Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, skutkujących zwiększeniem zatrudnialności na terenie gminy.

DZIAŁANIA:

- I. Promowanie usług regionalnych instytucji wspierających sektor MŚP oraz tworzenie instytucji lokalnych.**
- II. Promowanie terenów inwestycyjnych gminy.**
- III. Promocja zasobów turystycznych i przyrodniczych gminy.**
- IV. Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia.**
- V. Ukierunkowanie młodzieży do wyboru „zawodów przyszłości”.**

TYPY PROJEKTÓW:

1. Projekty promocyjne.
2. Projekty szkoleniowe.

PROJEKTY KLUCZOWE:

- *Przystąpienie Gminy Wielgie do Lokalnego Funduszu Pożyczkowego „Samorządowa Polska” Wielgie sp. z o.o. z siedzibą w Wielgim oraz do Krajowego Funduszu Poręczeniowego „Samorządowa Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.*

Wszystkie projekty do realizacji w ramach powyższego priorytetu będą sukcesywnie wprowadzane do wieloletniej prognozy finansowej.

VI.4. PRIORYTET - PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Rozwój w sferze przestrzenno-środowiskowej opiera się głównie na realizowaniu zadań gminnych z poszanowaniem i racjonalnym wykorzystaniem zasobów przyrodniczych. Poszanowanie i rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej wyraża się w ochronie powietrza atmosferycznego, w tym propagowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W zakresie rozwoju przestrzennego należy podjąć kroki przyczyniające się do kompleksowego i zaplanowanego zagospodarowania walorów przyrodniczych gminy, m.in. ochrona i zagospodarowanie jezior.

CEL STRATEGICZNY

Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej

DZIAŁANIA:

- I. **Ochrona i wykorzystanie walorów środowiskowych, w celu podwyższenia atrakcyjności gminy, jako miejsca zamieszkania.**
- II. **Ochrona powietrza i zapobieganie jego zanieczyszczeniu.**
- III. **Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.**

Typy Projektów:

1. Projekty ukierunkowane na ochronę jezior i cieków wodnych.
2. Projekty ukierunkowane na ochronę obszarów prawnie chronionych.
3. Projekty ukierunkowane na ochronę zabytków przyrody i kultury.
4. Projekty zwiększające dostępność i atrakcyjność turystyczną gminy.
5. Projekty wynikające z „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej” gminy Wielgie.

6. Projekty z zakresu energetyki wiatrowej oraz innych odnawialnych źródeł energii.

PROJEKTY KLUCZOWE:

- *Kontynuowanie budowy kanalizacji chroniącej Jezioro Orłowskie.*
- *Projekty ograniczające emisję zanieczyszczeń do środowiska naturalnego.*
- *Budowa siłowni wiatrowych.*

Wszystkie projekty do realizacji w ramach powyższego priorytetu będą sukcesywnie wprowadzane do wieloletniej prognozy finansowej.

VI.5. PRIORYTET – SPOŁECZEŃSTWO

Szeroko rozumiany rozwój społeczny przekłada się bezpośrednio na poprawę jakości życia mieszkańców gminy. Priorytetowe znaczenie w tym zakresie posiadają zagadnienia związane z aktywizacją rynku pracy, podnoszeniem jakości kształcenia i wyrównywaniem szans rozwojowych młodego pokolenia, poprawą jakości świadczonej opieki zdrowotnej i społecznej, a także zapobieganiem patologiom i wykluczeniu społecznemu.

Problem bezrobocia dotyczy – z różnym natężeniem – większości gmin w regionie. W Gminie Wielgie udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na koniec grudnia 2012 r. wyniósł 15,4%. Ponadto poziom wykształcenia ludności, zamieszkałej w gminie Wielgie jest niższy niż średnia wartość tego wskaźnika dla gmin w województwie kujawsko-pomorskim. Wobec powyższego ważne staje się podejmowanie i kontynuowanie kompleksowych działań aktywizujących rynek pracy, w tym organizowanie szkoleń i kursów oferujących przekwalifikowanie zawodowe osób bezrobotnych lub zagrożonych utratą pracy.

Istotnym problemem zauważalnym w gminie jest niewystarczająca aktywność społeczna mieszkańców, ich brak zainteresowania sprawami gminy, czy niski stopień integracji społecznej.

CEL STRATEGICZNY

Aktywizacja lokalnej społeczności, zwiększanie zdolności adaptacyjnej mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych oraz podniesienie standardu usług publicznych

DZIAŁANIA:

- I. Tworzenie warunków organizacyjnych i finansowych, wspierających aktywność społeczności lokalnych.**
- II. Tworzenie warunków organizacyjnych i finansowych dla aktywizacji społecznej seniorów i osób niepełnosprawnych oraz kształtowania więzi międzypokoleniowych, w sferze publicznej.**

III. Zwiększenie dostępności, podniesienie standardu przestrzeni publicznej i usług publicznych (w szczególności z zakresu sportu, turystyki, rekreacji, kultury i ochrony zdrowia), ich dostosowanie, do potrzeb integracji międzypokoleniowej.

IV. Promocja ekonomii społecznej.

V. Zapewnienie opieki i wychowania przedszkolnego dzieciom z terenu gminy.

VI. Rozwijanie i doskonalenie bazy materialnej szkół.

VII. Podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjum.

VIII. Promocja zachowań prozdrowotnych, przeciwdziałanie uzależnieniom.

TYPY PROJEKTÓW:

1. Wsparcie organizacyjne i finansowe organizacji pozarządowych.
2. Projekty z zakresu innowacyjnego nauczania i doskonalenia nauczycieli.
3. Projekty inwestycyjne w bazę oświatową, kultury, sportową turystyczną, rekreacyjną.
4. Projekty poszerzające zakres usług publicznych, w istniejącej i powstającej bazie kultury, oświaty i sportu.
5. Projekty promocyjne.

Projekty kluczowe:

- *„Uruchomienie” „uniwersytetu trzeciego wieku” lub innej zorganizowanej formy aktywności społecznej seniorów.*
- *Uruchomienie w gminie żłobka.*
- *Rozbudowa budynku przedszkola i dostosowanie do wymaganych standardów.*
- *Budowa pełnowymiarowego boiska piłkarskiego, z zapleczem socjalnym.*
- *Utworzenie jednej spółdzielni socjalnej.*

Wszystkie projekty do realizacji w ramach powyższego priorytetu będą sukcesywnie wprowadzane do wieloletniej prognozy finansowej.

VII Spójność strategii z innymi dokumentami planowania strategicznego

Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020 nawiązuje do dokumentów strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Priorytety, cele strategiczne i działania zidentyfikowane w dokumencie są komplementarne w stosunku do m.in. następujących dokumentów strategicznych:

- *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.*
- *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju.*
- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) do roku 2030.*
- *Strategia Rozwoju Kraju 2020.*
- *Strategia Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa.*
- *Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+.*
- *Strategia Rozwoju Powiatu Lipnowskiego na lata 2006-2016.*

Dokument strategiczny *Europa 2020...* uznaje za priorytety: (1) rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach; (2) promocję gospodarki oszczędzającej zasoby, zielonej i konkurencyjnej oraz (3) sprzyjanie gospodarce o wysokim zatrudnieniu, zapewniającej wysoką spójność społeczną i terytorialną. *Strategia Rozwoju Gminy Wielgie...* ma taki sam horyzont czasowy, jak dokument *Europa 2020...*, a poczynając od wizji, poprzez cele strategiczne, cele horyzontalne, cele operacyjne i kierunki interwencji zorientowana jest na wdrażanie w województwie trzech priorytetów strategii *Europa 2020*. Założenia „Strategii Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020” realizują cele wyznaczone do osiągnięcia na poziomie całej Unii Europejskiej. Poniżej przedstawiono analizę spójności celów wyznaczonych w dokumentach.

Tabela 18. Zakres komplementarności.

<i>Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</i>	<i>Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020</i>
Cele:	Cele strategiczne:
<i>Stopa zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinna wzrosnąć z obecnych 69% do co najmniej 75%, między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy.</i>	<i>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</i>
<i>Emisję dwutlenku węgla należy ograniczyć co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, nawet o 30%; należy zwiększyć udział odnawialnych</i>	<i>Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej</i>

źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%.	
Cel związany z edukacją, dotyczący problemu osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%	Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych

Źródło: opracowanie własne

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK) jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Celem głównym przedstawionym w niniejszym dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków. Poniżej przedstawiono zakres komplementarności dokumentów na poziomie celów strategicznych.

Tabela 19. Zakres komplementarności.

Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020
Cele strategiczne:	Cele strategiczne:
<i>Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki</i>	<i>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</i>
<i>Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki</i>	<i>Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy</i>
	<i>Struktura gospodarstw rolnych oraz ich produkcja dostosowane do wymogów i potrzeb rynku – z rozwijającym się zapleczem przetwórczym</i>
<i>Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”</i>	<i>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</i>
<i>Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska</i>	<i>Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej</i>
<i>Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</i>	<i>Rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do poprawy jakości życia mieszkańców</i>
	<i>Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy</i>
	<i>Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej</i>

	<p>poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej</p> <p>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</p>
<p>Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego</p>	<p>Rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do poprawy jakości życia mieszkańców</p>

Źródło: opracowanie własne

Obowiązującym dokumentem krajowym, o długookresowym horyzoncie czasowym, sięgającym roku 2030, jest *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030*, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 roku. Jednym z celów zagospodarowania przestrzennego kraju jest, zgodnie z dokumentem, *Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów*. Powyższy cel obejmuje wszystkie wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020 priorytety, cele strategiczne i działania, gdyż te mają prowadzić do poprawy spójności i wielofunkcyjnego rozwoju gminy wiejskiej Wielgie. Ponadto, stwierdzono następujący zakres komplementarności pomiędzy dokumentami:

Tabela 20. Zakres komplementarności.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030	Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020
Cele:	Cele strategiczne:
<p>3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej</p>	<p>Rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do poprawy jakości życia mieszkańców</p>

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020) to dokument stanowiący aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. *Strategia Rozwoju Gminy Wielgie...* stanowi dobre odwzorowanie obszarów strategicznych interwencji, celów oraz kierunków interwencji proponowanych w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Uwzględniając krajową i regionalną specyfikę programowania rozwoju społeczno-gospodarczego w szczególności pokrywają się zapisy dotyczące obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka oraz obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna.

Tabela 21. Zakres komplementarności.

<i>Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo</i>	<i>Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020</i>
Cele:	Cele strategiczne:
<i>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki</i>	<i>Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy</i> <i>Struktura gospodarstw rolnych oraz ich produkcja dostosowane do wymogów i potrzeb rynku – z rozwijającym się zapleczem przetwórczym</i>
<i>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego</i>	<i>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</i>
<i>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</i>	<i>Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej</i>
<i>Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu</i>	<i>Rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do poprawy jakości życia mieszkańców</i>
<i>Cel III.1. Integracja społeczna</i>	<i>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</i>

Źródło: opracowanie własne

Strategia Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych służącej realizacji celów rozwojowych SRK 2020, przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 25 kwietnia 2012 r. Głównym celem opracowania SZRWIR jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. Zakres komplementarności pomiędzy dokumentem a *Strategią Rozwoju Gminy Wielgie...* przedstawia się następująco:

Tabela 22. Zakres komplementarności.

<i>Strategia Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa</i>	<i>Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020</i>
Cele:	Cele strategiczne:
<i>Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich</i>	<i>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</i>
<i>Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej</i>	<i>Rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do poprawy jakości życia mieszkańców</i>
<i>Cel 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności</i>	<i>Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju</i>

sektora rolno-spożywczego	małej i średniej przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
	Struktura gospodarstw rolnych oraz ich produkcja dostosowane do wymogów i potrzeb rynku – z rozwijającym się zapleczem przetwórczym
Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Wielgie... wykazuje komplementarność ze *Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020...* Analizowane dokumenty są komplementarne pod względem struktury, opierającej się na priorytetach, celach strategicznych, kierunkach działaniach oraz kluczowych przedsięwzięciach. Spójność założeń analizowanych dokumentów na poziomie merytorycznym występuje w ramach wyznaczonych w strategii rozwoju województwa priorytetów, w tym: *Konkurencyjna gospodarka, Modernizacja przestrzeni wsi i miast, Nowoczesne społeczeństwo.*

Tabela 23. Zakres komplementarności.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020
Cele strategiczne:	Cele strategiczne:
Gospodarka i miejsca pracy	Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych
Dostępność i spójność	Rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do poprawy jakości życia mieszkańców
Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych
Nowoczesny sektor rolno-spożywczy	Struktura gospodarstw rolnych oraz ich produkcja dostosowane do wymogów i potrzeb rynku – z rozwijającym się zapleczem przetwórczym
Sprawne zarządzanie	Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej

Źródło: opracowanie własne

Założenia strategii są również spójne ze *Strategią Rozwoju Powiatu Lipnowskiego na lata 2006-2016*. Wyznaczone w dokumencie strategiczne obszary działań w dużej mierze pokrywają się z wyznaczonymi w *Strategii Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020* celami strategicznymi.

Tabela 24. Zakres komplementarności.

<i>Strategia Rozwoju Powiatu Lipnowskiego na lata 2006-2016</i>	<i>Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020</i>
Strategiczne obszary działań:	Cele strategiczne:
<i>1. Rozwój zasobów ludzkich</i>	<i>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</i>
<i>2. Rozwój gospodarczy</i>	<i>Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy</i>
	<i>Struktura gospodarstw rolnych oraz ich produkcja dostosowane do wymogów i potrzeb rynku – z rozwijającym się zapleczem przetwórczym</i>
<i>3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich</i>	<i>Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych</i>
	<i>Struktura gospodarstw rolnych oraz ich produkcja dostosowane do wymogów i potrzeb rynku – z rozwijającym się zapleczem przetwórczym</i>
<i>4. Środowisko przyrodnicze i kulturowe</i>	<i>Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej</i>

Źródło: opracowanie własne

VIII Wskaźniki realizacji strategii

Poniżej przedstawiono przykładowe wskaźniki, które mogą posłużyć do badania realizacji określonych zadań i wytyczonych celów. Wskaźniki te przyporządkowano poszczególnym działaniom, a wyznaczono je w oparciu o projekty kluczowe, które mają poszczególne działania realizować.

Tabela 25. Wskaźniki – priorytet Infrastruktura.

PRIORYTET INFRASTRUKTURA		
Cel strategiczny – Rozwój infrastruktury technicznej przyczyniającej się do poprawy jakości życia mieszkańców		
Działania	Projekty kluczowe	Wskaźniki realizacji celów i działań strategii
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa powiązań komunikacyjnych z otoczeniem oraz modernizacja wewnętrznego układu drogowego – dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich. • Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Gminy. • Budowa i modernizacja ujęć wodnych w celu zapewnienia nieprzerwanych dostaw wody. • Zakończenie procesu wodociągowania gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa odcinka drogi wojewódzkiej Nr 558 w granicach wsi Wielgie. • Budowa ujęcia i stacji uzdatniania wody w Zadusznikach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość przebudowanych dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich. • Długość wybudowanych dróg gminnych. • Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej. • Długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej. • Liczba przebudowanych / zmodernizowanych stacji ujęć wody. • Długość przebudowanej / zmodernizowanej sieci wodociągowej.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26. Wskaźniki – priorytet Nowoczesne rolnictwo i konkurencyjne przetwórstwo.

PRIORYTET NOWOCZESNE ROLNICTWO I KONKURENCYJNE PRZETWÓRSTWO		
Cel strategiczny – Struktura gospodarstw rolnych oraz ich produkcja dostosowane do wymogów i potrzeb rynku – z rozwijającym się zapleczem przetwórczym		
Działania	Projekty kluczowe	Wskaźniki realizacji celów i działań strategii
<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuowanie procesu powiększania przeciętnej powierzchni gospodarstw rolnych, do parametrów gospodarstw towarowych. • Rozwijanie grup producentów oraz form spółdzielczych, organizowania przetwórstwa rolno-spożywczego i handlu, w oparciu o własne produkty. • Różnicowanie działalności w części gospodarstw, w kierunku nierolniczym, z wykorzystaniem wsparcia UE. • Intensyfikowanie skutecznych form doradztwa rolniczego i ekonomicznego. 		<ul style="list-style-type: none"> • Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie. • Liczba utworzonych grup producentów, form spółdzielczych. • Liczba osób przeszkolonych i objętych doradztwem w zakresie przedsiębiorczości, możliwości finansowania działalności ze środków krajowych i UE.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27. Wskaźniki – priorytet Gospodarka i rynek pracy.

PRIORYTET GOSPODARKA I RYNEK PRACY		
Cel strategiczny – Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy		
Działania	Projekty kluczowe	Wskaźniki realizacji celów i działań strategii
<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie instytucji wspierających sektor MŚP. • Przygotowanie terenów inwestycyjnych. • Promocja zasobów turystycznych i przyrodniczych gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przystąpienie gminy Wielgie do Lokalnego Funduszu Pożyczkowego „Samorządowa Polska” Wielgie sp. z o.o. z siedzibą w Wielgiem oraz do Krajowego Funduszu Poręczeńiowego „Samorządowa Polska” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przedsiębiorstw objętych systemem preferencyjnych pożyczek. • Liczba godzin szkoleń dla osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej. • Liczba godzin szkoleń dla przedsiębiorców zainteresowanych pozyskaniem zewnętrznych środków finansowych. • Powierzchnia uzbrojonych terenów pod inwestycję. • Liczba nowopowstałych punktów świadczących usługi turystyczne. • Liczba zarejestrowanych gospodarstw agroturystycznych. • Liczba turystów odwiedzających gminę.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28. Wskaźniki – priorytet Przestrzeń i środowisko.

PRIORYTET PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO		
Cel strategiczny - Rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz uregulowanie gospodarki komunalnej		
Działania	Projekty kluczowe	Wskaźniki realizacji celów i działań strategii
<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie terenów wokół Jeziora Piaseczyńskiego. • Wykorzystanie walorów środowiskowych w celu podwyższenia atrakcyjności gminy. • Ochrona powietrza i zapobieganie jego zanieczyszczeniu oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuowanie budowy kanalizacji chroniącej Jezioro Orłowskie. • Projekty ograniczające „niską emisję”. • Budowa siłowni wiatrowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia zagospodarowanych turystycznych terenów wokół Jeziora Piaseczyńskiego. • Liczba wybudowanych miejsc parkingowych. • Długość wybudowanych ścieżek rowerowych. • Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji. • Ilość energii zaoszczędzonej w wyniku realizacji działań termo modernizacyjnych • Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29. Wskaźniki – priorytet Społeczeństwo.

PRIORYTET SPOŁECZEŃSTWO		
Cel strategiczny - Aktywizacja lokalnej społeczności oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych		
Działania	Projekty kluczowe	Wskaźniki realizacji celów i działań strategii
<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie organizacji pozarządowych. • Pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. • Organizowanie szkoleń i kursów. 	<ul style="list-style-type: none"> • „Uruchomienie” „uniwersytetu trzeciego wieku” lub innej zorganizowanej formy aktywności społecznej seniorów. • Rozbudowa budynku przedszkola i dostosowanie do wymaganych standardów. • Budowa pełnowymiarowego boiska piłkarskiego, z zapleczem socjalnym. • Utworzenie jednej spółdzielni socjalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób, które dostosowały swoje kwalifikacje zawodowe do aktualnych potrzeb rynku pracy. • Liczba punktów konsultacyjnych utworzonych na potrzeby wspierania przedsiębiorczości. • Liczba godzin przeprowadzonych kursów i szkoleń, podnoszących umiejętności zawodowe oraz kwalifikacje mieszkańców gminy, • Liczba wspartych organizacji pozarządowych.

Źródło: opracowanie własne

IX Wdrażanie (system), ocena i monitorowanie strategii

Strategia jest wyrazem aspiracji i potrzeb społeczeństwa i władz gminy. Odnosi się do rozwoju gminy jako całości. Zawiera więc działania, których wykonawcą będzie Gmina Wielgie, ale również takie, które będą wykonywały inne podmioty z terenu gminy oraz podmioty zewnętrzne, zgodnie z ich kompetencjami, które zobowiązane są realizować między innymi na terenie gminy Wielgie. Uszczegółowieniem Strategii będzie Lokalny Plan Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014 – 2020. Dokument ten będzie zawierał indykatywną listę wszystkich zidentyfikowanych projektów, wybranych i uzgodnionych w toku konsultacji społecznych, do realizacji w latach 2014-2020. Tam też zostaną wskazane podmioty bezpośrednio odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów – każdego projektu z osobna. Stopień realizacji Strategii będzie zależał między innymi od determinacji mieszkańców, sprawności samorządu gminy oraz woli podmiotów wewnętrznych i zewnętrznych do realizacji przewidzianych działań i projektów.

Zaplanowanie mechanizmu wdrażania i monitorowania strategii rozwoju jest konieczne dla sprawnego i zgodnego z założeniami wielokierunkowego rozwoju gminy. Samo posiadanie strategii nie gwarantuje bowiem odniesienia sukcesu. Aby strategia mogła przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest konsekwentne czuwanie nad jej realizacją. Wdrażanie postanowień strategii wymaga starannego określenia uwarunkowań organizacyjnych oraz wprowadzenia odpowiednich systemów monitorowania procesu realizacji.

Wdrażanie *Strategii Rozwoju Gminy Wielgie* polega w głównej mierze na systematycznym planowaniu i przeprowadzaniu zadań, których cele będą zbieżne z celami dokumentu strategicznego, a tym samym będą się przyczyniać do realizacji misji oraz do osiągnięcia wizji rozwoju.

Wdrażanie strategii rozwoju jest procesem ciągłym i często nie kończy się z okresem upłynięcia czasu obowiązywania dokumentu. Pełne osiągnięcie założonych celów nie jest bowiem możliwe w okresie 6-letnim, na jaki sporządzana jest strategia, jednakże poprzez realizowanie zaplanowanych zadań strategicznych samorząd zbliża się do osiągnięcia pożądanego stanu.

Monitoring strategii to proces ciągły, polegający na kontrolowaniu jej realizacji, ocenie stopnia uzyskanych efektów społecznych i gospodarczych, wynikających z przeprowadzenia zadań zawartych w strategii. Aby dokument o charakterze strategicznym był efektywnie wdrażany, wymagana jest kontrola procesu jego realizacji. Pomiar i kontrola działań strategicznych w gminie powinna być odpowiedzią na dwie znaczące kwestie: czy Strategia Rozwoju jest rzeczywiście realizowana i czy przynosi zamierzone skutki, rozumiane jako wypełnienie celów operacyjnych i celów strategicznych dokumentu. Każdego roku wykonanie strategii będzie oceniane w ramach sprawozdania z wykonania budżetu gminy.

Zasadniczą przesłanką monitoringu Strategii Rozwoju, a jednocześnie podstawą jego skutecznego wdrażania jest reagowanie na ujawniające się różnice pomiędzy założeniami a

rzeczywistością, w związku z czym Strategia jest dokumentem otwartym, umożliwiającym wprowadzenie zapisów wynikających ze zmieniających się warunków.

Monitoring realizacji Strategii Rozwoju opiera się na dwóch zasadniczych funkcjach: sprawdzającej i korygującej.

- funkcja sprawdzająca – przejawia się w systematycznym zestawianiu zaplanowanych zadań w stosunku do faktycznie realizowanych przedsięwzięć, a także na wskazywaniu zadań niemożliwych do wykonania wraz z podaniem przyczyn takiej sytuacji;
- funkcja korygująca – służy wprowadzeniu zmian lub poprawek do zapisów Strategii Rozwoju, które są konieczne ze względu na zmianę istotnych okoliczności, których nie można było przewidzieć w fazie konstruowania dokumentu. Korekta może również wynikać z faktu przyjęcia niewłaściwych założeń.

Monitoring Strategii Rozwoju opiera się na założeniu, iż uchwalenie dokumentu planistycznego stanowi etap inicjujący właściwe poczynania strategiczne w aspekcie rozwoju gminy, nie natomiast koniec tych prac. Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020 jest zatem dopiero początkiem działalności strategicznej na okres najbliższych 7 lat.

Stopień realizacji Strategii będzie oceniany każdego roku, w ramach informacji o wykonaniu budżetu gminy za dany rok.

IX Konsultacje społeczne strategii

Prace nad projektem strategii rozpoczęte zosłały konferencją otwierającą. Uczestniczyli w niej radni rady gminy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy i podmiotów gospodarczych z terenu gminy. Uczestniczyli również zaproszeni goście, przedstawiciele Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, programu „Samorządowa Polska” oraz gmin graniczących z gminą Wielgie. Do mieszkańców gminy została skierowana ankieta, jej omówienie znajduje się w „diagnozie”. Ponadto mieszkańcy gminy zostali poproszeni o składanie propozycji projektów, które ich zdaniem powinny być realizowane w latach 2014-2020. Projekty kluczowe wskazane są w strategii, natomiast pozostałe znajdują się w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Wielgie na Lata 2014-2020. Projekt strategii został poddany konsultacjom społecznym, które odbyły się w terminie 25.11.2013 r. – 10.01.2014 r. Projekt strategii został zamieszczony na stronie internetowej <http://bip.wielgie.pl/> oraz wyłożony do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Gminy. Uwagi i opinie można było składać na formularzu konsultacji społecznych zamieszczonym na ww. stronie internetowej oraz dostępnym w siedzibie urzędu. Bieżące informacje o pracach nad projektem były przekazywane radnym i wszystkim obecnym na kolejnych sesjach rady gminy Wielgie. Projekt, przed jego skierowaniem pod obrady rady gminy opiniowały poszczególne komisje rady gminy Wielgie.

Spis	rysunków,	tabel	i	wykresów
RYSUNEK 1. LOKALIZACJA GMINY WIELGIE.				6
RYSUNEK 2. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY WIELGIE.				7
TABELA 1. RUCH NATURALNY W GMINIE WIELGIE W LATACH 2008-2012 R.				12
TABELA 2. RUCH MIGRACYJNY W LATACH 2008-2012.				13
TABELA 3. STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE LIPNOWSKIM NA TLE WOJEWÓDZTWA I KRAJU [%].				14
TABELA 4. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH W GMINIE WIELGIE W LATACH 2008-2012.				15
TABELA 5. LICZBA UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.				18
TABELA 6. LICZBA UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.				18
TABELA 7. POMOC UDZIELONA PRZEZ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE WIELGIE.				23
TABELA 8. ZESTAWIENIE DRÓG POWIATOWYCH NA TERENIE GMINY WIELGIE.				25
TABELA 9. WYKAZ DRÓG GMINNYCH.				26
TABELA 10. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI WODNO – KANALIZACYJNEJ W GMINIE WIELGIE.				27
TABELA 11. PORÓWNANIE WSKAŹNIKÓW NA TLE GMINY, POWIATU I WOJEWÓDZTWA.				30
TABELA 12. DOCHODY I WYDATKI GMINY WIELGIE W LATACH 2008-2012.				33
TABELA 13. DOCHODY NA 1 MIESZKAŃCA W GMINIE WIELGIE.				36
TABELA 14. ANALIZA SWOT – SFERA INFRASTRUKTURALNA.				42
TABELA 15. ANALIZA SWOT – SFERA GOSPODARCZA.				43
TABELA 16. ANALIZA SWOT – SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA.....				43
TABELA 17. ANALIZA SWOT – SFERA SPOŁECZNA.				44
TABELA 18. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI.				56
TABELA 19. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI.				57
TABELA 20. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI.				58
TABELA 21. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI.				59
TABELA 22. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI.				59
TABELA 23. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI.				60
TABELA 24. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI.				61
TABELA 25. WSKAŹNIKI – PRIORYTET INFRASTRUKTURA.				62
TABELA 26. WSKAŹNIKI – PRIORYTET NOWOCZESNE ROLNICTWO I KONKURENCYJNE PRZETWÓRSTWO.				63
TABELA 27. WSKAŹNIKI – PRIORYTET GOSPODARKA I RYNEK PRACY.				64
TABELA 28. WSKAŹNIKI – PRIORYTET PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO.				65
TABELA 29. WSKAŹNIKI – PRIORYTET SPOŁECZEŃSTWO.....				65
WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI GMINY WIELGIE W LATACH 2003-2012.				10

WYKRES 2. LICZBA LUDNOŚCI W SOŁECTWACH GMINY WIELGIE.	10
WYKRES 3. UDZIAŁ GRUP WIEKOWYCH W STRUKTURZE SPOŁECZNEJ GMINY WIELGIE W OKRESIE 2003-2012.11	
WYKRES 4. WYKSZTAŁCENIE MIESZKAŃCÓW GMINY WIELGIE.	12
WYKRES 5. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE WIELGIE W LATACH 2003-2012.	13
WYKRES 6. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY W BEZROBOTNYCH OGÓŁEM POWIECIE LIPNOWSKIM I GMINIE WIELGIE [%].....	14
WYKRES 7. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W [%]. 15	
WYKRES 8. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE WIELGIE.....	16
WYKRES 9. LICZBA PRZEDSIĘBIORSTW NA 1000 MIESZKAŃCÓW.....	17
WYKRES 10. DOCHODY GMINY WIELGIE W LATACH 2008-2012.....	35
WYKRES 11. WYDATKI GMINY WIELGIE W LATACH 2008-2012.....	35
WYKRES 12. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOT. NAJWIĘKSZYCH WALORÓW GMINY WIELGIE.	37
WYKRES 13. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOT. NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW GMINY WIELGIE W SFERZE SPOŁECZNEJ.	37
WYKRES 14. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOT. NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW GMINY WIELGIE W SFERZE GOSPODARZEJ.....	38
WYKRES 15. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOT. NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW GMINY WIELGIE W SFERZE PRZESTRZENNEJ I ŚRODOWISKOWEJ.	38
WYKRES 16. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOT. NAJWIĘKSZYCH PROBLEMÓW GMINY WIELGIE W SFERZE INFRASTRUKTURALNEJ.....	39
WYKRES 17. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOT. KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY WIELGIE.	39

Uzasadnienie

Prace nad projektem Strategii prowadzone były na podstawie Uchwały Nr XXVI/182/2012 Rady Gminy Wielgie z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Wielgie oraz przyjęcia zasad, trybu i harmonogramu jej sporządzania.

Projekt Strategii został opracowany z zastosowaniem metody partycypacji społeczeństwa, na wszystkich etapach prac. Podlegał konsultacjom społecznym oraz został zaopiniowany przez właściwe komisje Rady Gminy Wielgie. Po podjęciu uchwały przez Radę gminy Wielgie, Strategia będzie podstawowym dokumentem wskazującym kierunki rozwoju społeczno - gospodarczego gminy w latach 2014-2020. Na jej bazie będą opracowywane programy wykonawcze, zarówno te wymagane przepisami ustaw, jak również konieczne do pozyskiwania wsparcia zewnętrznego, w tym z programów UE.

Biorąc powyższe pod uwagę, uchwalenie Strategii Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2014-2020 jest uzasadnione.